

ทรงพระเจริญ

วารสารการศึกษาไทย

THAILAND EDUCATION JOURNAL

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
Office of the Education Council

www.onec.go.th

ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๕ ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓๖

วารสารการศึกษาไทย

THAILAND EDUCATION JOURNAL

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา Office of the Education Council
www.onec.go.th

“ **สวัสดิ์ค่ะ** สมาชิกวารสารการศึกษาไทยทุกท่าน กลับมาพบกันอีกครั้งกับวารสารการศึกษาไทยโฉมใหม่ ฉบับนี้ถือเป็นฉบับพิเศษที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้รวบรวมข่าวสารความเคลื่อนไหวด้าน การศึกษาในรอบ ๓ เดือน คือ เดือนตุลาคม พฤศจิกายน และ ธันวาคม ๒๕๕๕ มานำเสนอ ”

ก่อนอื่นขอเริ่มด้วยข่าวดีของ สำนักงาน ฯ เมื่อต้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๕ ชาวสกศ.ได้มีโอกาสต้อนรับ ดร. ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาการศึกษา คนใหม่ และรองเลขาธิการสภาการศึกษา คนใหม่ อีก ๒ ท่าน คือ นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ และ ดร. สุทธศรี วงษ์สมาน ซึ่งข้าราชการในสำนักงาน ฯ ต่างต้อนรับ ด้วยความยินดีอย่างยิ่ง ด้วยความหวังว่า ผู้บริหารคนใหม่ของเราทั้ง ๓ ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและ ประสบการณ์สูงจะสามารถนำพาชาว สกศ. ให้ก้าวไกลไปข้างหน้า มีความ เข้มแข็งทางวิชาการ เป็นพลังในการ ขับเคลื่อนภารกิจการพัฒนาการศึกษา ของชาติให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ที่ สำนักงาน ฯ กำหนดไว้

วารสารการศึกษาไทยฉบับพิเศษนี้ นอกจากได้รวบรวมข่าวสารที่ เข้มขันเป็นพิเศษแล้ว ยังรวบรวมงานวิจัยที่น่าสนใจในด้านต่าง ๆ ของ สำนักงาน ฯ ในรอบปีที่ผ่านมาเพื่อนำเสนออย่างรอบด้าน ทั้งเรื่อง คุณภาพการศึกษา กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ การพัฒนาครูและผู้บริหาร สถานศึกษา การศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนผลิตและพัฒนา กำลังคนของประเทศ สภาพการจัดการศึกษาเฉพาะทางของประเทศ ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย การจัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะกระบวนการคิดด้านวิทยาศาสตร์บูรณาการคณิตศาสตร์และ เทคโนโลยี และข้อเสนอเพื่อพัฒนาสถานศึกษานิตិบุคคลระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งท่านสามารถติดตามได้ในคอลัมน์ "บทความวิจัย" ทั้ง ๑๑ เรื่อง และเพื่อให้สมาชิกทุกท่านได้รับข่าวสารที่เข้มข้นสม การรอคอย วารสารฉบับสรุป ๓ เดือนนี้จึงเพิ่มหน้าเป็น ๕๖ หน้า ส่วนฉบับเดือน มกราคม - กันยายน ๒๕๕๖ ยังคงเผยแพร่เป็นรายเดือน เช่นเดิมแล้วพบกันใหม่ในเดือนมกราคม ๒๕๕๖ ค่ะ

นางสุรางค์ โพธิ์พฤกษาวงศ์
ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

วารสารการศึกษาไทย

THAILAND EDUCATION JOURNAL

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
Office of the Education Council

www.onec.go.th

ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๕ ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓๐

สารบัญ

- ๐๓ ข่าวย่อยสภา
สุภสิทธิ์ ภูภักดี
- ๑๒ รายงานพิเศษ ๑
ข้อมูลและบทวิเคราะห์การแปลงนโยบายรัฐบาลด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ
- ๑๕ รายงานพิเศษ ๒
การพัฒนาครูจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- ๑๗ รายงานพิเศษ ๓
งานวิจัยทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา
- ๑๙ รายงานพิเศษ ๔
การพัฒนาหลักสูตรเพื่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน
- ๒๐ บทความวิจัย ๑
การวิเคราะห์โอกาสและคุณภาพทางการศึกษาของประชากรวัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓
ดร.วิเชียร เกตุสิงห์
ทวีพร บุญวานิช
- ๒๔ บทความวิจัย ๒
การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก
สำเนา เนื้อทอง
- ๒๘ บทความวิจัย ๓
การศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ
(แผนปฏิบัติการในระดับกลุ่มจังหวัด)
พรพิมล เมธีรานันท์
- ๓๐ บทความวิจัย ๔
การศึกษาการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศไทย:เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิอาเซียน
พรพิมล เมธีรานันท์
- ๓๒ บทความวิจัย ๕
ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาสถานศึกษานิติบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ณัฐวุฒิ ย่าวสกุล
- ๓๔ บทความวิจัย ๖
การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ ๑๔ "วิจัยทางการศึกษา พลังพัฒนา
ประเทศอย่างยั่งยืน"
กุลวิภา ชีพรับสุข
- ๓๗ บทความวิจัย ๗
การจัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้
กรกมล จิ่งสำราญ
- ๔๐ บทความวิจัย ๘
สภาพการจัดการศึกษาเฉพาะทางของประเทศไทย
เพทชาย บุญมี
- ๔๒ บทความวิจัย ๙
การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ
ดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย
- ๔๗ บทความวิจัย ๑๐
ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเมื่อสิ้นสุดแผนฯ ๑๐ ในปี ๒๕๕๔
ภาณุพงศ์ พนมวัน
- ๔๙ บทความวิจัย ๑๑
การบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อรรถพล ไชยนุรักษ์

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการสภาการศึกษา

(นางสาวศศิธารา พิชัยชาญณรงค์)

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

(นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ)

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

(นางสุทธศรี วงษ์สมาน)

ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

(นางสุรางค์ โพธิ์พฤชวงค์)

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและ
พัฒนาการเรียนรู้

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยความสะดวก

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือ

กับต่างประเทศ

ผู้อำนวยการสำนักกิจการคณะกรรมการ

สภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารสาธารณะ

ผู้อำนวยการสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล

กองบรรณาธิการ

นางสุรางค์ โพธิ์พฤชวงค์

บรรณาธิการ

นางสาวสุวิภา เกนทะนะสีล

นางสาวไอลัดดา สดสมศรี

นางสาวทัศนีย์ เนียมบุบผา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายศิริรัตน์ ชำนาญกิจ

นายสุภสิทธิ์ ภูภักดี

ถ่ายภาพ

วัตถุประสงค์การจัดทำ

๑. เพื่อรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวความก้าวหน้าเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในแต่ละเดือน
๒. เพื่อนำเสนอตัวอย่างความสำเร็จเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่าง ๆ ต่อสาธารณชน
๓. เพื่อเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสำนักงานฯ กับบุคคล/หน่วยงานต่าง ๆ
๔. เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษา

เลขาธิการสภาการศึกษา และรองเลขาธิการสภาการศึกษา เดินทางเข้ารับตำแหน่ง

เมื่อวันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๕๕ ผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ให้การต้อนรับ ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาการศึกษาคนใหม่ พร้อมกราบไหว้และสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำสำนักงาน ฯ

เมื่อวันที่ ๑๖ ต.ค. ๒๕๕๕ นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ รองเลขาธิการสภาการศึกษา เดินทางเข้ารับตำแหน่งรองเลขาธิการสภาการศึกษา ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) พร้อมกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำสำนักงาน ฯ โดยมีผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ สกศ. ให้การต้อนรับ

เมื่อวันที่ ๑๙ ต.ค. ๒๕๕๕ ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน รองเลขาธิการสภาการศึกษาคนใหม่ กราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำสำนักงาน ฯ พร้อมกล่าวขอบคุณผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ทุกคน ที่ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี

การจัดทำแผนความร่วมมือ ด้านการศึกษาระหว่างไทยกับยูเนสโก

เมื่อวันที่ ๘ ต.ค. ๒๕๕๕ ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาการศึกษา ประชุมร่วมกับ Mr. David Atchoarena, Director of Division for Teacher Development and Higher Education และ Mr. Fengchun Miao : programme specialist, ICT in Education ณ สำนักงานใหญ่ องค์การยูเนสโก กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศสในการจัดทำแผนความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับยูเนสโก ใน ๖ โครงการ ดังนี้

โครงการที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในหัวข้อที่ประเทศไทยให้ความสนใจ เช่น การประเมินภาพรวมระบบการศึกษา นโยบายด้านการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพครูและผู้บริหารโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน mobile learning เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษานี้จะนำไปสู่ข้อเสนอแนะด้านนโยบายการศึกษาของประเทศไทย

โครงการที่ ๒ ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของประเทศไทย เป็นการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สถิติ คัดเลือกตัวชี้วัดระดับชาติและนานาชาติเพื่อการจัดพิมพ์ "ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของประเทศไทย ๒๕๕๕" และจัดส่งข้อมูลสนับสนุนให้แก่ "ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของโลก ๒๕๕๕"

โครงการที่ ๓ สองทศวรรษ ข้อมูลก้นของประเทศไทย ต่อการศึกษาเพื่อปวงชน เพื่อนำเสนอความเป็นมา และความสำเร็จของการศึกษาเพื่อปวงชนในประเทศไทยจากปฏิญญาจอมเทียนในปี ๒๕๓๓ จนถึงปัจจุบัน ตลอดจนนโยบายรัฐบาลในสมัยต่าง ๆ และเจตนารมณ์ทางการเมืองที่สนับสนุนวาระสากล การประเมินและการศึกษา

เชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่าง ๆ ในประเทศที่แสดงถึงความร่วมมือในระดับภูมิภาค ซึ่งผลจากโครงการจะจัดเป็นนิทรรศการ วิทยุทัศน์และหนังสือ

โครงการที่ ๔ การมีส่วนร่วมของประเทศในคณะทำงานระหว่างประเทศว่าด้วยครูเพื่อการศึกษาเพื่อปวงชน เป็น การนำเสนอสถานการณ์ของครูในประเทศไทย นโยบายเกี่ยวกับครู ใบประกอบวิชาชีพครู : เป็นการรับรองคุณวุฒิ หรือเป็นอุปสรรคต่ออาชีพสอน รวมถึงการกำหนดมาตรฐานครูเพื่อการเคลื่อนย้ายบุคลากร

โครงการที่ ๕ ประสบการณ์ของประเทศไทยเรื่อง Mobile Learning เป็นการนำเสนอสถานการณ์ของการใช้ mobile learning ในประเทศไทย : one to one teaching pedagogy, ความเสมอภาคทางการศึกษา การเสริมสร้างศักยภาพครู โอกาสทางการศึกษาของนักเรียน อุปกรณ์การสอนสำหรับครอบครัว นโยบายคอมพิวเตอร์พกพาสำหรับนักเรียนและอินเทอร์เน็ตไร้สายฟรี : ความท้าทายต่อความเสมอภาคและคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย

โครงการที่ ๖ Education First (การศึกษาต้องมาก่อน) เป็นการนำเสนอสาเหตุต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าโรงเรียนของเด็กในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ปัญหาความยากจน การแบ่งแยก ความขัดแย้งทางการเมือง โดยสำรวจความร่วมมือในอนุภูมิภาค เพื่อจัดหาทุนจากภาคเอกชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้มาตรการจูงใจและให้รางวัลสำหรับความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการทำให้ข้อริเริ่มของเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ เรื่อง การศึกษาต้องมาก่อน ให้เป็นรูปธรรม

รมว.ศธ. และ รมช.ศธ. มอบนโยบายด้านการศึกษา

เมื่อวันที่ ๕ พ.ย. ๒๕๕๕ เวลา ๙.๐๐ น. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการเดินทางเข้าพบปะพร้อมมอบนโยบายแก่ผู้บริหารองค์กรหลัก ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ ณ อาคารราชวัลลภ กระทรวงศึกษาธิการ

นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รมว.ศธ. กล่าวว่า ศธ. จะต้องมียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนและทำงานร่วมกับกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับนโยบายของรัฐบาลที่จะต้องขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ คือ ๑. **เร่งพัฒนาการศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน** ได้แก่ ๑.๑ ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ๑.๒ การกำหนดเนื้อหาสาระ ๑.๓ การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ๑.๔ จิตสำนึก ค่านิยมที่ถูกต้อง ๑.๕ การผลิตคนให้ตรงกับอุปสงค์ทั้งภายในประเทศและระดับสากล ๑.๖ การปลูกฝังคุณธรรมและจิตสำนึกประชาธิปไตย ๑.๗ การพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ โดยเฉพาะสาขาที่ขาดแคลนในทุกกระดับ ๑.๘ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

๒. **การสร้างโอกาสทางการศึกษา** ได้แก่ ๒.๑ จัดการศึกษาให้ครอบคลุมผู้พิการ ผู้ยากไร้ โดยเฉพาะโครงการ ๑ อำเภอ ๑ ศูนย์ที่ให้แก่เด็กเรียนดี ควรจะเปิดโอกาสให้แก่เด็กยากไร้เพิ่มอีก ๑ ศูนย์ ๒.๒ การศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตรองรับ AEC ๒.๓ การศึกษาเพื่อนำสันติสุขสู่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒.๔ การแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ๒.๕ การจัดหาแท็บเล็ตทั้งในระดับ ป.๑ และ ม.๑ รวมทั้งเนื้อหาสาระที่จะใส่ในแท็บเล็ต ๒.๖ การวิจัยด้านการศึกษาที่สามารถประยุกต์และนำไปใช้ได้จริง ๒.๗ กองทุนตั้งตัวได้ ๒.๘ การผลักดันการปฏิรูปการเมือง

เพื่อให้มีรัฐธรรมนูญของประชาชน ศธ.ต้องรณรงค์และทำความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ๒.๙ การใช้จ่ายงบประมาณขอให้เร่งดำเนินการ การจัดซื้อจัดจ้างให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรม ๒.๑๐ ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน ไม่ซื้อขายตำแหน่ง และ ๓. **ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กที่ด้อยคุณภาพ** ต้องจัดระบบรับ-ส่งนักเรียนจากโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลไปยังโรงเรียนที่มีคุณภาพ

ด้านนายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช รมช.ศธ. กล่าวว่า อยากรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา เรื่องของการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ข้าราชการครู โดยเฉพาะการเลื่อนขั้น เลื่อนวิทยฐานะ เรื่องของครุคินถิ่น เพื่อให้ครูได้มีโอกาสอยู่กับพ่อแม่และครอบครัว การสร้างความตระหนักให้ครูในเรื่องของการดูแลลูกศิษย์ให้เปรียบเสมือนลูกของตัวเอง การสร้างคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ให้เป็นคนเก่งและเป็นคนดี การส่งเสริมการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาในวัยเรียนให้เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น การจัดทำแผนงานและโครงการที่จะส่งเสริมการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นรูปธรรม การยกย่องส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น การดูแลครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีขวัญและกำลังใจที่ดี ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอาชีวศึกษาด้วยกัน ตลอดจนการส่งเสริมการเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น

สกศ. ประชุมหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจัดทำ แผนงานด้านเด็กปฐมวัย ตามยุทธศาสตร์ชาติ

เมื่อวันที่ ๘ พ.ย. ๒๕๕๕ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จัดประชุมการจัดทำแผนงาน/โครงการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑) พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม ๒ อาคาร ๒ สกศ. เพื่อให้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความชัดเจนในการดำเนินการ จัดทำแผนงาน/โครงการเร่งด่วน ตามยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย ฯ ภายในปี ๒๕๕๙

ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของรัฐบาล ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้กำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติและเป็นนโยบายเร่งด่วนที่ต้องเร่งดำเนินการ สำหรับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย ฯ คณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเห็นชอบในหลักการ เมื่อวันที่ ๑๕ ต.ค. ๒๕๕๕ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ พร้อมทั้งให้จัดประชุมร่วมกับกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนงาน/โครงการของแต่ละแห่งสำหรับดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๕๗-๒๕๕๙ ภายใน ๙๐ วัน นับจากวันที่มีมติ

เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวเพิ่มเติมว่า สำหรับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย ฯ ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เด็กทุกคนได้รับบริการในการพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยมีเป้าหมาย อาทิ เด็กทุกคนในช่วงแรกเกิดถึง ๕ ปี หรือก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้รับบริการด้านสุขภาพเด็กแรกเกิดถึงก่อนเข้า

ประถมศึกษาปีที่ ๑ ร้อยละ ๙๐ มีพัฒนาการตามวัยในทุกด้าน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ไอโอดีนกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายให้เด็กแรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้รับไอโอดีนในอาหารอย่างเพียงพอ และหญิงตั้งครรภ์ทุกคนต้องได้รับไอโอดีนในอาหารและยาเม็ดเสริมไอโอดีนอย่างเพียงพอ เพราะจากผลการสำรวจพบว่า ครอบครัวไทยเพียงร้อยละ ๕๘ ได้รับประทานเกลือที่มีสารไอโอดีน (ข้อมูลจาก MICS ปี ๒๕๕๐) และหญิงตั้งครรภ์ถึงร้อยละ ๗๑.๒ ได้รับไอโอดีนไม่เพียงพอ (ข้อมูลจากกรมอนามัย)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมีเป้าหมายให้เด็กปฐมวัย แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑ ทุกคนได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้านและตามวัย **ยุทธศาสตร์ที่ ๔** กลไกการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายคือ กำกับติดตามมาตรการที่แต่ละกระทรวงกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและมีคณะกรรมการระดับจังหวัด มีระบบข้อมูลด้านเด็กปฐมวัย การสำรวจ การวิจัยต่าง ๆ สามารถช่วยในการวางแผนและติดตามประเมินสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บรรยายพิเศษเรื่อง ประสบการณ์การทำงาน ที่เกี่ยวข้องกับงานการต่างประเทศ

เมื่อวันที่ ๒๑ พ.ย. ๒๕๕๕ นางสาวจรัรัตน์ แสงบุญนำ รองเลขาธิการสภาการศึกษา บรรยายพิเศษเรื่องประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานการต่างประเทศเพื่อให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร

นางสาวจรัรัตน์ แสงบุญนำ กล่าวว่า รูปแบบความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษา แบ่งออกเป็น ๑) แบบพหุภาคี ได้แก่ องค์การยูเนสโก (UNESCO) องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ ซีมีโอ (SEAMEO) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) องค์การระหว่างประเทศอื่นๆ (UN, UNHCR, APEC, UNICEF) ๒) แบบทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับประเทศในอาเซียน ในแถบแปซิฟิก ในแถบอเมริกาเหนือ/ลาตินอเมริกา ในแถบยุโรป และในแถบตะวันออกกลาง และ ๓) แบบโครงการพิเศษ ได้แก่ โครงการ ๑ อำเภอ ๑ ทุน

รองเลขาธิการ ฯ กล่าวอีกว่า ในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทย จะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนการศึกษาจึงถูกกำหนดให้เป็นกลไกหลักในการนำอาเซียนก้าวสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและสังคม การมีศักยภาพในการแข่งขัน และอำนาจต่อรองการเจรจากับกลุ่มประเทศในภูมิภาคอื่นๆ รวมทั้งประชาคมยุโรป โดยประเทศสมาชิกอาเซียนได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศ เพื่อ

เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีใน 8 สาขาวิชาชีพที่ได้มีการลงนามแล้ว ได้แก่ วิศวกร พยาบาล สถาปนิก นักสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ นักบัญชี และนักท่องเที่ยว ซึ่งเด็กไทยจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนให้มากขึ้น ต้องฝึกฝนภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งฝึกการใช้ IT เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการติดตามข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รักษาอัตลักษณ์และมรดกวัฒนธรรมของชาติ

"สำหรับทัศนคติและสมรรถนะใหม่ของข้าราชการภายใต้บริบท ASEAN (New Mindset + Skill Set) จะต้องมุ่งมั่นรับผิดชอบต่องานและมีคุณธรรม (Pragmatic, Accountable + Ethical) เปิดกว้างและให้ความสำคัญต่อความเข้มแข็งของภาคส่วนต่างๆ (Appreciate + Enable Roles of People/Private Sectors) มีทักษะทางภาษาต่างประเทศ ภาษาไอทีและการสื่อสาร (Foreign + IT Language + Communication Skill) มีทักษะและทัศนคติที่จะช่วยในการบริหารความขัดแย้งในระดับต่างๆ (Skill+ Attitude for Conflict Management) มีวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการแลกเปลี่ยนความเห็นและยอมรับในความหลากหลาย (Culture of Dialogue + Diversity) และต้องหมั่นฝึกฝนตนเองให้คิดในเชิงบวก" นางสาวจรัรัตน์ กล่าว

บรรยายพิเศษ

เรื่อง การบริหารงานแบบ ซีอีโอ

เมื่อวันที่ ๒๑ พ.ย. ๒๕๕๕ ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน รองเลขาธิการสภาการศึกษา บรรยายพิเศษ เรื่อง การบริหารงานแบบ ซีอีโอ (Chief Executive Officer : CEO) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงคุณลักษณะของผู้นำองค์กรยุคใหม่ ให้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร

ดร.สุทธศรี

วงษ์สมาน กล่าวว่า ผู้บริหารสูงสุดขององค์กร หรือ Chief Executive Officer จะต้องมีความรู้และทักษะในด้านการบริหารจัดการ

และภาวะผู้นำ ความรู้ในด้านการวางแผน ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ความรู้ความสามารถในด้านการเป็นผู้นำ และความรู้ในด้านการจัดการกิจกรรมและทรัพยากรในองค์กร สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างดี มีความสามารถในการวางแผนและการระดมทรัพยากร การมอบอำนาจการปฏิบัติงานให้แก่ลูกน้อง ความสามารถในการควบคุมและประเมินผลงานทุกขั้นตอน ความสามารถในการเผชิญปัญหาและกล้าตัดสินใจ ความคิดริเริ่มในการที่จะให้สัมฤทธิ์ผล ปฏิบัติงานด้วยจิตใจที่มั่นคง เมื่อเผชิญกับปัญหา/ความกดดันจากฝ่ายตรงข้าม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทุกอย่าง ปฏิบัติงานด้วยความมั่นคง แน่วแน่ต่อแผนที่ได้วางไว้ด้วยความรอบคอบ โดยให้ความสำคัญกับคนในฐานะที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด มีการชี้แจงจุดมุ่งหมายของการบังคับบัญชา และการควบคุม การสร้างสภาวะแวดล้อมผู้นำ โดยปรับโครงสร้างองค์การให้สะดวกต่อการส่งเสริมและให้โอกาสในการเป็นผู้นำ ความสามารถในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเป็นที่ปรึกษา

แก่ผู้ร่วมงาน การมีผลงานที่ประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรม ความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการการยอมรับต่อบุคคล "สำหรับลักษณะของการทำงานแบบ CEO Style นั้น จะต้องกล้าคิดนอกกรอบ โดยพิจารณาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อองค์กร และสามารถทำงานร่วมกันกับทุกฝ่าย นอกจากนี้ผู้บริหารองค์กรกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management) จะต้องมีการกำหนดว่าความรู้ใดที่มีความสำคัญกับองค์กรและจำเป็นต้องใช้ โดยการพิจารณาความรู้ที่จะจัดเก็บว่าจะนำไปใช้ในด้านใด การกำหนดวิธีการในการเข้าถึงความรู้ที่ได้ทำการจัดเก็บไว้ การกำหนดภาษาที่ใช้ในการจัดการความรู้ที่เข้าใจได้ง่าย สร้างแหล่งความรู้ให้สามารถเข้าใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในองค์กร วัตถุประสงค์ที่ได้รับจากการสร้างระบบการจัดการความรู้ สามารถคาดคะเนได้ว่าสิ่งที่ลงทุนมีความคุ้มค่ากับองค์กร มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาความรู้ขององค์กร" รองเลขาธิการ ฯ กล่าว

สกศ. นำกฐินพระราชทานประจำปี ๒๕๕๕ ทอดถวาย ณ วัดศรีสุทธาวาส จ.เลย

เมื่อวันที่ ๒๔ พ.ย. ๒๕๕๕ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา นำโดย ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาศึกษานำกฐินพระราชทานทอดถวายพระภิกษุสงฆ์ ณ วัดศรีสุทธาวาส (วัดเลยหลง) ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย รวมยอดกฐินพระราชทานทั้งหมดประมาณหนึ่งล้านสี่แสนบาท

โอกาสนี้ ดร.ศศิธรา พร้อมผู้บริหารระดับสูงข้าราชการ เจ้าหน้าที่กศน. จ.เลย และประชาชน ร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ อาทิ มอบหนังสือและทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโณ ป.ธ.๖ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ช่วยเหลือเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษา และมีฐานะยากจน ตั้งแต่ระดับชั้น ม.๑-ม.๖ จากนั้นร่วมกันปลูกต้นไม้ กวาดลานวัด กวาดบริเวณรอบพระอุโบสถ ทำความสะอาด อาคาร วถ. ธรรมานุสรณ์ และล้างห้องน้ำ

เลขาธิการสภาการศึกษาเข้าร่วมประชุมจัดทำ แผนการดำเนินงานพัฒนาครู (Teachers' Development Roadmap) กับสมาชิกรัฐสภาแอฟริกา (African Union)

เมื่อวันที่ ๓๐ พ.ย. ๒๕๕๕ ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาการศึกษา เข้าร่วมการประชุมกับ สมาชิกรัฐสภาแอฟริกา (African Union) จำนวน ๔๖ ประเทศ และประเทศสมาชิกองค์การ UNESCO อื่น ๆ เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาครู (Teachers' Development Roadmap) สาระสำคัญของแผนการดำเนินงานพัฒนาครู (Teachers' Development Roadmap) ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายหลัก (Goals) ไว้ ๖ ประการ ได้แก่

๑. คุณลักษณะมาตรฐานสำหรับครู ๒. การขยายการใช้
การเรียนแบบเปิดและทางไกลเพื่อเพิ่มการเข้าถึง
และคุณภาพของการฝึกอบรมครูและส่งเสริมการพัฒนา
วิชาชีพครู ๓. การปรับปรุงวิธีการสอนวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อสะท้อนทักษะชีวิตและ
สนองความต้องการของตลาดแรงงาน ๔. การบรรจุ
แต่งตั้งครู และโยกย้ายด้วยความเป็นธรรม และมีมาตรฐาน

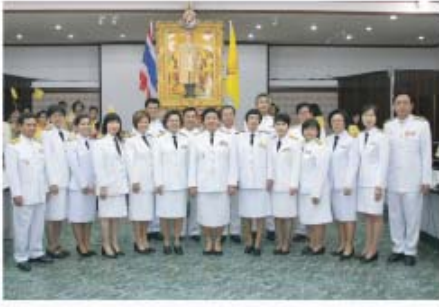
๕. การใช้ประโยชน์จากวิชาประวัติศาสตร์ในการเรียน
การสอน ๖. การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ
และเพิ่มศักยภาพครู ทั้งนี้ที่ประชุมได้ให้ความสนใจเกี่ยว
กับการจัดการศึกษาและนโยบายการพัฒนาวิชาชีพครู
ของประเทศไทย และจะได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์
กันต่อไปในอนาคต

ผู้บริหารและข้าราชการ สกศ. ร่วมในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดี

เมื่อวันที่ ๓ ธ.ค. ๒๕๕๕ เวลา ๐๘.๐๐ น. นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ประธานในพิธีถวายสัตย์
ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีถวายความเคารพพระบรมสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เปิดกรวยดอกไม้
ถวายราชสักการะ และจุดเทียนชัยถวายพระพรชัยมงคล พร้อมนำคณะรัฐมนตรีและข้าราชการในสังกัดกระทรวง
ทบวง กรม ต่าง ๆ กล่าวถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน และร่วมร้องเพลงพ่อแห่งแผ่นดิน
และเพลงสรรเสริญพระบารมี ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

เวลา ๐๘.๓๐ น. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา
รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ (รมว.ศธ.) เป็นประธาน

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน โดยมีผู้บริหารองค์กรหลัก ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการร่วมพิธีและร่วมร้องเพลงพ่อแห่งแผ่นดินและเพลงสรรเสริญพระบารมี ณ บริเวณสนามหญ้าหน้ากระทรวงศึกษาธิการ

เวลา ๐๙.๐๐ น. ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาการศึกษา พร้อมด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ร่วมตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ ณ บริเวณหน้าสำนักงาน ฯ ถนนสุขุขทัย จากนั้นนำคณะกล่าวถวายสัตย์ปฏิญาณ ร่วมร้องเพลงพ่อแห่งแผ่นดินและเพลงสรรเสริญพระบารมี ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร สกศ.

สกศ. รับโล่รางวัล ดัชนีวัดความโปร่งใสจาก ป.ป.ช.

เมื่อวันที่ ๓ ธ.ค. ๒๕๕๕ ดร.สุทศศรี วงษ์สมาน รองเลขาธิการสภาการศึกษาเดินทางไปรับมอบโล่รางวัลดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปี ๒๕๕๔ จากนายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ณ อาคาร ๔ ชั้น ๓ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) นับเป็น ๑ ใน ๔๕ หน่วยงานของรัฐที่ได้รับรางวัลในปี

ศธ. ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับ ป.ป.ช. ยกระดับให้กระทรวงศึกษาธิการไทยใสสะอาด

เมื่อวันที่ ๒๔ ธ.ค. ๒๕๕๕ นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมด้วยนายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ร่วมลงนามในฐานะพยานความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับสำนักงาน ป.ป.ช. โดยมี ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาการศึกษา ผู้บริหาร

๔ องค์กรหลักกระทรวงศึกษาธิการ และนายณรงค์ รัฐอมฤต เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ร่วมลงนามความร่วมมือแสดงถึงเจตนาารมณ์และความตั้งใจในการดำเนินตามบันทึกข้อตกลง เพื่อยกระดับให้กระทรวงศึกษาธิการไทยใสสะอาด ปราศจากการทุจริตทุกรูปแบบ ณ ห้องประชุมนนทบุรี ๑ อาคาร ๔ สำนักงาน ป.ป.ช. จ.นนทบุรี

สกศ. เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การปรับปรุงแผนการศึกษาชาติให้ทันการเปลี่ยนแปลงโลก

เมื่อวันที่ ๒๔ ธ.ค. ๒๕๕๕ ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการสภาการศึกษาเป็นประธานเปิดการประชุมและบรรยายพิเศษในการประชุมแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) มีการอภิปราย เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒ วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายสมหมาย ปาริจฉัตต์ ผู้แทนสื่อมวลชนด้านการศึกษา ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน รองเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการอภิปรายโดย ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ. ณ ห้องประชุมเมจิก ๒ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ

ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ ให้สัมภาษณ์ว่า วันนี้ สกศ. จัดประชุมเรื่องการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีการปรับปรุงเป็นครั้งที่ ๒ โดยได้มีการประชุมมาแล้ว ครั้งหนึ่งเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๑ ธ.ค. ๒๕๕๕ ณ โรงแรมพูลแมน กรุงเทพฯ ฯ และเชิญคณะอนุกรรมการสภาการศึกษา เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น สำหรับวันนี้เป็นเวทีที่เปิดกว้าง โดยเชิญทั้งกรรมการสภาการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการเรียน การสอน รวมทั้งผู้แทนในสายอื่น เช่น กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม โรงเรียน พระปริยัติธรรม เข้าร่วมประชุม เพราะแผนการศึกษา แห่งชาตินั้นเป็นแผนใหญ่ไม่ว่ารัฐบาลจะเปลี่ยนแปลงไป อย่างไร แผนนี้จะเป็นแผนที่ทุกคนจะต้องนำไปใช้ ให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ กำลังจัดทำยุทธศาสตร์การศึกษา คาดว่าจะเสร็จสิ้นใน ปี ๒๕๕๖ พร้อม ๆ กับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ ปรับปรุงครั้งที่ ๒ ขณะเดียวกันจะมีเรื่องแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ รวมทั้งที่ นายกรัฐมนตรีกำลังดำเนินการคือเรื่องยุทธศาสตร์ประเทศ "สิ่งที่จะต้องปรับปรุงให้ทันสมัยในแผนการศึกษาชาติ เช่น การจัดการศึกษาในภาคใต้ จะต้องมีความเฉพาะ เรื่อง ของการจัดการศึกษากับนานาชาติ หรือการเข้าสู่ประชาคม เอเชีย ซึ่งการศึกษาจะต้องมุ่งไปสู่ระดับนานาชาติ เป็นต้น

ที่ประชุมครั้งก่อนได้มีการหารือกันว่า การตั้งเป้าหมาย สำหรับแผนการศึกษาแห่งชาติจะวางให้สูงไว้คือคนไทย ทุกคนจะต้องได้รับการศึกษา ๑๒ ปี แต่ในความเป็นจริง อาจจะทำได้ ทำได้เพียงแค่ ๑๐ ปี เท่านั้น ในปี ๒๕๕๙ เรื่องของการพัฒนาครูจะต้องมีการพัฒนาอย่างชัดเจน และต่อเนื่องในแต่ละสาขาวิชา เรื่องการจัดทำหลักสูตร ควรจะต้องมีการปฏิรูปหลักสูตร เช่น หลักสูตรการเรียน การสอนทางไกล เป็นต้น เรื่องของการใช้ ICT จึงต้อง ปรับยุทธศาสตร์การศึกษาให้ทันสมัยมากขึ้นเพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

อีกเรื่องที่น่าสนใจก็คือ เรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะไม่ว่าจะเป็นศาสนา อิสลาม ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ การศึกษาในภาคใต้ มีเรื่องของการจัดการศึกษาควบคู่ไปกับศาสนา ศาสนา คริสต์ก็มี ศาสนาพุทธก็มี เช่นโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพราะฉะนั้น แผนการศึกษาแห่งชาติต้องมองในภาพรวม ไม่ใช่มองเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เรื่องอุดมศึกษาและ เรื่องอาชีวศึกษายังมองภาพไม่เห็นชัดเจนมากนักเพียง แต่พูดถึงว่าจะต้องเน้นในเรื่องของการเรียนปฏิบัติการ มากกว่าการเรียนในเชิงวิชาการ เรื่องของงานวิจัยและ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติ เพราะจะต้องมี การนำงานวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ด้วย" เลขาธิการ สภาการศึกษา กล่าว

ข้อมูลและบทวิเคราะห์

การแปลงนโยบายรัฐบาล

ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้วิเคราะห์ ข้อมูลและแนวทางการแปลงนโยบายรัฐบาลสู่ การปฏิบัติแล้ว พบว่า นโยบายของรัฐบาลด้าน การศึกษามีรวมทั้งสิ้น ๗ ด้าน มีประเด็นที่ต้อง ดำเนินการ ๕๑ ประเด็น โดยแบ่งเป็น ๒ ระยะ คือ นโยบายเร่งด่วน ๓ ประเด็น ประกอบด้วย ๑) ส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒) จัดตั้งกองทุนตั้งตัวได้ และ ๓) จัดหาเครื่อง คอมพิวเตอร์แบบพกพา

เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดของนโยบายด้านการศึกษา ทั้ง ๗ ด้าน พบว่า รัฐบาลให้ความสำคัญกับการสร้าง และกระจายโอกาสทางการศึกษาเป็นลำดับแรก มีประเด็นที่เกี่ยวข้องจำนวน ๑๑ ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ๑) จัดตั้งกองทุนตั้งตัวได้ ๒) สร้างความเสมอภาคและ ความเป็นธรรมทางการศึกษาให้เกิดขึ้นแก่ประชากร ทุกกลุ่ม รวมถึงผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้บกพร่อง ทางกายและการเรียนรู้ รวมทั้งชนกลุ่มน้อย และ ๓) จัดให้ มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษาสำหรับกลุ่มที่มีความ เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการปฏิรูประบบ ความรู้ของสังคมไทย เป็นลำดับสอง มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๙ ประเด็น ที่สำคัญได้แก่ ๑) ปฏิรูปหลักสูตร การศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก และทัดเทียมมาตรฐานสากล ๒) เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทาง

การศึกษาทุกระดับชั้น โดยวัดผลจากการผ่านการทดสอบ มาตรฐานในระดับชาติและนานาชาติ และ ๓) พัฒนาระบบการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม สร้าง จริยธรรม ในระดับปัจเจก สร้างความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ ความเสมอภาค และดำเนินการให้การศึกษา เป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง

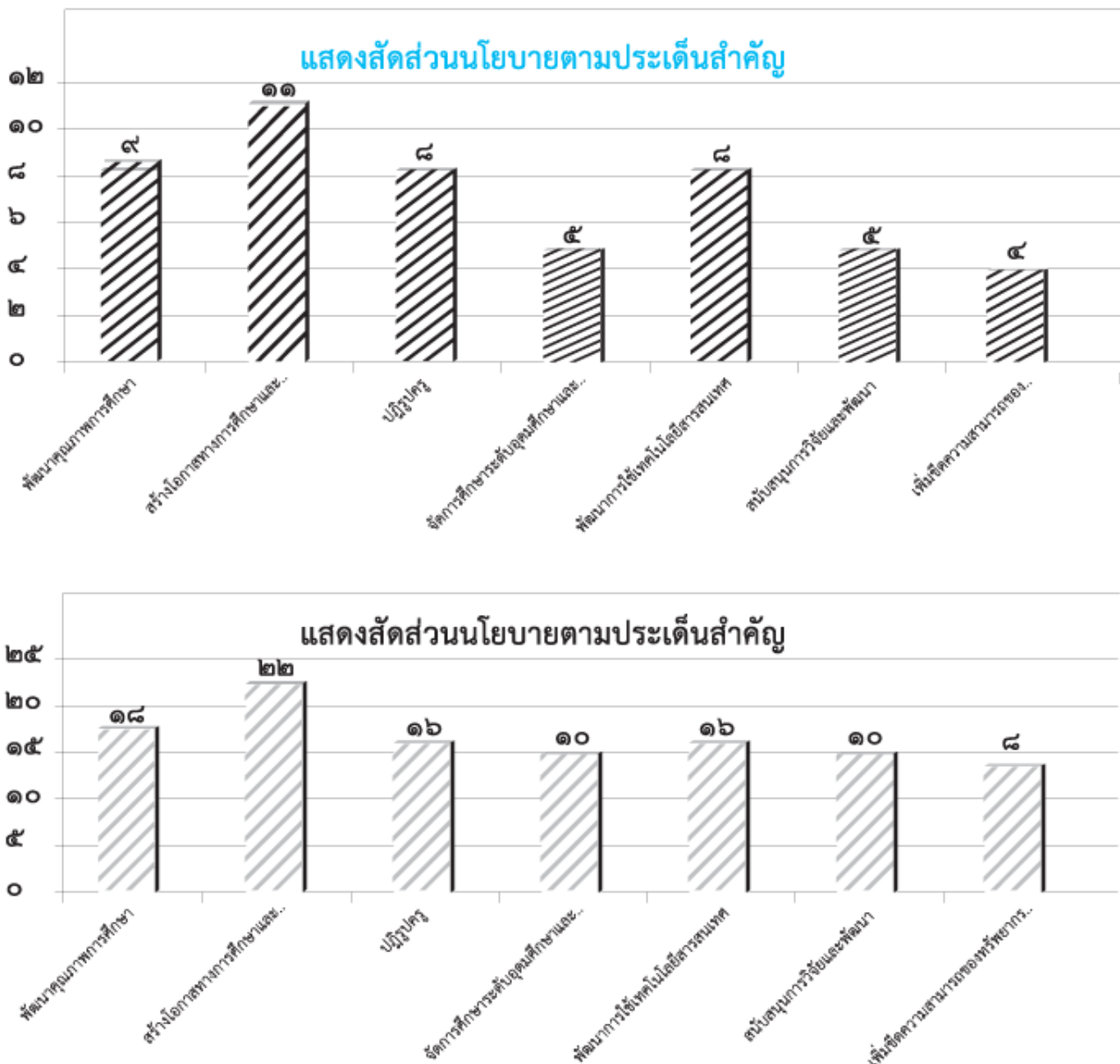
ลำดับ ๓ - ๕ มีจำนวนประเด็นที่จะดำเนินการ จำนวน ๒ ประเด็นหลัก คือ ๑. ปฏิรูปครู โดยยก ฐานะครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และ ๒. พัฒนาการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพราะทั้ง ๒ ประเด็น นี้มีประเด็นที่เกี่ยวข้องจำนวน ๘ ประเด็นเท่า ๆ กัน ประเด็นการปฏิรูปครูโดยยกฐานะครูให้เป็นวิชาชีพ ชั้นสูง ประเด็นที่สำคัญได้แก่ ๑) ปฏิรูประบบการผลิต ครูให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ ๒) สร้างแรงจูงใจ ให้คนเรียนดีและมีคุณธรรมเข้าสู่วิชาชีพครู และ ๓) จัดระบบการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูอย่าง ต่อเนื่อง ส่วนประเด็นการพัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการศึกษา ที่สำคัญได้แก่ ๑) จัดหา เครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาให้แก่โรงเรียน ควบคู่กับ การเร่งพัฒนาเนื้อหาที่เหมาะสมตามหลักสูตร บรรจุ ลงในคอมพิวเตอร์แบบพกพาและส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับชั้นได้ใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาเพื่อ การศึกษา ๒) จัดหาระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายตามมาตรฐาน การให้บริการในสถานศึกษาที่กำหนด และ ๓) จัดให้มี ระบบการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ

ลำดับ ๕ คือ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน มีประเด็นที่เกี่ยวข้องจำนวน ๕ ประเด็น ที่สำคัญได้แก่ ๑) จัดกระบวนการสร้างประสบการณ์ระหว่างเรียนอย่างเหมาะสม สนับสนุนการสร้างรายได้ระหว่างเรียน สนับสนุนผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความสามารถทันที ๒) ส่งเสริมให้มีศูนย์อบรมอาชีวศึกษา และ ๓) จัดให้มีศูนย์ซ่อมสร้างประจำชุมชน (Fix - it - Centre)

สำหรับนโยบายที่มีความสำคัญอีก ๒ เรื่องคือ ๑. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทุนปัญญาของชาติ นโยบายที่

สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาระบบเครือข่ายการวิจัยแห่งชาติ การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อการวิจัยสำหรับสาขาวิชาที่จำเป็น และการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยระดับโลก และ ๒. การเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน นโยบายที่สำคัญได้แก่การเร่งรัดการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ การรับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นต้น ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิเปรียบเทียบความสำคัญตามประเด็นนโยบาย

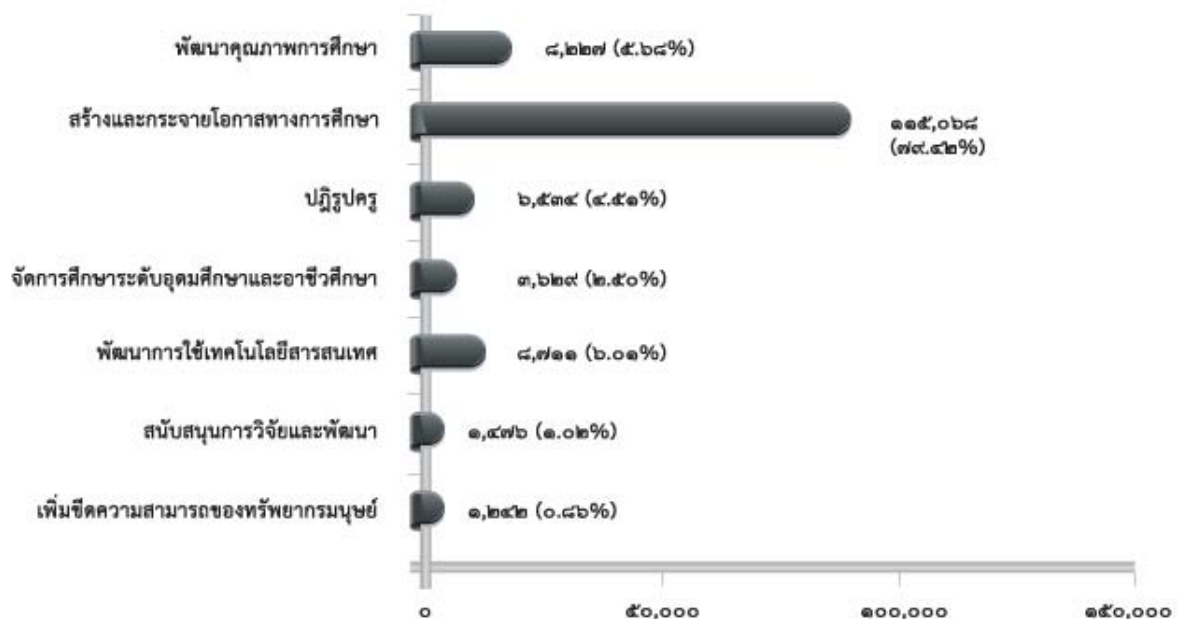
ในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตลอด ๑ ปี ที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้นำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติแล้วกว่าร้อยละ ๘๐ อย่างไรก็ตาม พบว่ามีนโยบายด้านการศึกษาอีก ๑๐ ประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการสร้างความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติ เช่น การยกระดับองค์ความรู้ให้ได้ตามมาตรฐานสากล การจัดให้มีโครงการตำราแห่งชาติ และการส่งเสริมการอ่านและขจัดความไม่รู้หนังสือ เป็นต้น

หากวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๕๖ ของ

กระทรวงศึกษาธิการแล้วจะพบว่า รัฐบาลให้ความสำคัญเรื่องการสร้างและกระจายโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกันเพราะให้งบประมาณเรื่องนี้มากเป็นลำดับแรก โดยให้งบประมาณสูงสุดถึง ๑๑๕,๐๖๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๔๒ ของงบประมาณโดยรวมของนโยบายระยะยาว สำหรับลำดับที่ ๒ เป็นเรื่องการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๑

แผนภูมิเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณตามนโยบาย

สัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษาศ.พ.๒๕๕๖ จำแนกนโยบายตามประเด็นสำคัญ
รวม ๑๔๔,๘๘๖.๙๓๔๒ ล้านบาท

- หมายเหตุ :
- เป็นงบประมาณของ ศธ. เฉพาะ ๕ องค์กรหลัก ๓ หน่วยงานในกำกับ และ ๓ องค์กรมหาชน
  - ไม่รวมงบบุคลากร ไม่รวมงบประมาณของสถาบันอุดมศึกษา และไม่รวมงบประมาณการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
  - นโยบายสร้างโอกาสฯ รวมงบเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวของผู้เรียน

การพัฒนาครู

นำสู่คุณภาพผู้เรียน

นโยบายรัฐบาลได้ให้ความสำคัญเรื่องการปฏิรูปครู โดยยกฐานะให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นนโยบายการศึกษาลำดับต้น เนื่องจาก "ครู" เป็นฟันเฟืองหลักในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ และนับเป็นผู้มีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนา รวมถึงการให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียน สอนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข ปัจจุบันไทยมีครูจำนวน ๖๗๗,๙๕๕ คน เป็นครูในภาครัฐ จำนวน ๕๓๘,๕๖๓ คน และครูภาคเอกชน จำนวน ๑๓๙,๓๙๒ คน โดยมีอัตราส่วนของครู : นักเรียน ในภาพรวมปี ๒๕๕๓ เท่ากับ ๑ : ๑๙ ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่กำหนดไว้ ๑ : ๒๕

แม้ว่าจำนวนครูในภาพรวมดูเหมือนไม่ขาดแคลน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่า จำนวนครูส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และในเขตเมือง โรงเรียนในชนบทห่างไกลยังประสบปัญหาขาดแคลนครูอยู่มาก อย่างไรก็ตาม ไม่เพียงแต่ปัญหาการขาดแคลนครูที่รอการแก้ไข เรายังพบปัญหาในเรื่องการผลิต การพัฒนา การใช้และการธำรงรักษาครูที่สั่งสมมายาวนาน แม้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือหาแนวทางแก้ไขมาโดยตลอด ทั้งในส่วนของคุณภาพและมาตรฐานในการผลิตครู หลักสูตรการผลิตและพัฒนาครู ความพร้อมและความเข้มแข็งของสถาบัน

ผลิตครู ปัญหาเงินเดือนและค่าตอบแทนครู วิทยฐานะ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการพัฒนาครู หลายหน่วยงาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ฯลฯ ได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาการพัฒนาครুর่วมกัน เนื่องจากที่ผ่านมา

หน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดเอกภาพและทิศทางในการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง หลักสูตรการพัฒนาครูยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู งบประมาณในการพัฒนาครูที่จำกัด การพัฒนาครูในเวลาราชการทำให้ครูต้องละทิ้งการเรียนการสอนเป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบจำนวนครูที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้พัฒนาแล้วกับจำนวนครูในภาพรวมทั้งประเทศ จำนวนหกแสนกว่าคน ถือว่าเป็นภาระหนักของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องเร่งดำเนินการในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เพื่อให้ครูได้มีโอกาสในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ขึ้นชั้นเป็นครูดี ครูเก่ง และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของประเทศ อันจะส่งผลต่อการยกระดับและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เตรียมจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานด้านการศึกษา รองรับนโยบายการปฏิรูปครู โดยยกฐานะวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเป็นประเด็นเร่งด่วน โดยกำหนดประเด็นสำคัญได้ ๘ ประเด็น ประกอบด้วย ๑) ปฏิรูประบบการผลิตครูให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ ๒) สร้างแรงจูงใจให้คนเรียนดีและมีคุณธรรมเข้าสู่วิชาชีพครู ๓) ขจัดปัญหาการขาดแคลนครูในสาขาหลัก และจัดให้มีครูดีเพียงพอในทุกห้องเรียน ๔) จัดระบบการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ๕) ปรับปรุงระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนครู ๖) พัฒนาระบบความก้าวหน้าของครู โดยใช้การประเมินเชิงประจักษ์ ๗) แก้ปัญหาหนี้สินครู โดยการพักชำระหนี้และปรับโครงสร้างหนี้ และ ๘) พัฒนาระบบภูมิสารสนเทศเพื่อใช้ในการกระจายครู ทั้งนี้ เพื่อหวังผลให้ครูได้รับการพัฒนาต่อยอดในทิศทาง

ที่ควรจะเป็น มีความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างเหมาะสม มีขวัญและกำลังใจในการดำรงอยู่ในวิชาชีพครูอย่างสง่างาม ซึ่งเมื่อครูมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลให้ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ทุ่มเทเวลาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะฝ่ายเลขานุการในคณะอนุกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องในโอกาสงานวันครูวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๖ จะจัดประชุมสัมมนา ๒ วัน คือ ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๖ จะมีการประชุมสัมมนา ในประเด็น ๑) สถานภาพวิชาชีพครูไทยในปัจจุบันและทิศทางการยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และ ๒) ความก้าวหน้าและสิทธิประโยชน์ของครูกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และจัดนิทรรศการทางวิชาการ "พระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถกับความเป็นครู" โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานในพิธีเปิด เวลา ๙.๐๐ น. ณ ห้องประชุมจันทระเกษมชั้น ๔ หอประชุมคุรุสภา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาและในวันพุธที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๖ พิธีเปิดงานวันครูเวลา ๙.๐๐-๑๐.๐๐ น. ณ หอประชุมคุรุสภา โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งภายในงานยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกมากมาย เพื่อร่วมระลึกถึงพระคุณของบูรพาจารย์และส่งเสริมเชิดชูเกียรติครูไทยให้เป็นกำลังหลักในการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป

งานวิจัยทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน นโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กำลังดำเนินการสังเคราะห์ผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาวิจัยมาแล้วมาสนับสนุนและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาในแต่ละประเด็นของนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล เพราะการวิจัยเป็นกระบวนการสำคัญที่จะสร้างสรรค์องค์ความรู้ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ให้ก้าวทันกับสถานการณ์โลกและกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวดเร็วและรุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อนำมาแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสู่การพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือพัฒนาคน เนื่องด้วยการวิจัยยังคงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างเสริมการคิด การวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงอยู่ของชีวิตหรือนำมาแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานนโยบายการศึกษา มีอำนาจหน้าที่วิจัยและประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนาการศึกษาในภาพรวมได้ขานรับนโยบาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการใช้การวิจัยเป็น ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา โดยในเบื้องต้นได้ ดำเนินการสังเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการวิจัยการศึกษา จำแนกตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล โดยใช้ฐานข้อมูล งานวิจัยการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและ งานวิจัยจากหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ ในทุกระดับและประเภท การศึกษาที่ส่งมารับการคัดเลือกให้นำเสนอในการประชุมทาง วิชาการ การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติที่สำนักเลขาธิการ

สภาการศึกษาเป็นเจ้าภาพหลักซึ่งมีธรรมเนียม ปฏิบัติในการจัด ๒ ปีต่อครั้ง และถือว่าเป็นงานวิจัย ที่มีคุณภาพ ผ่านความคิดเห็นและปรับแก้ตาม ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วรวมจำนวนทั้งสิ้น ๑,๓๖๒ เรื่อง มีข้อค้นพบสำคัญที่สอดคล้องและใช้ ประโยชน์ในการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา ของรัฐบาลคือมีงานวิจัยที่ดำเนินการทั้งในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ ๕๔) การอาชีวศึกษา (ร้อยละ ๑๘) การอุดมศึกษา (ร้อยละ ๑๒) และ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (ร้อยละ ๑๑) เป็นงานวิจัยที่เสนอนโยบายการศึกษา องค์ความรู้

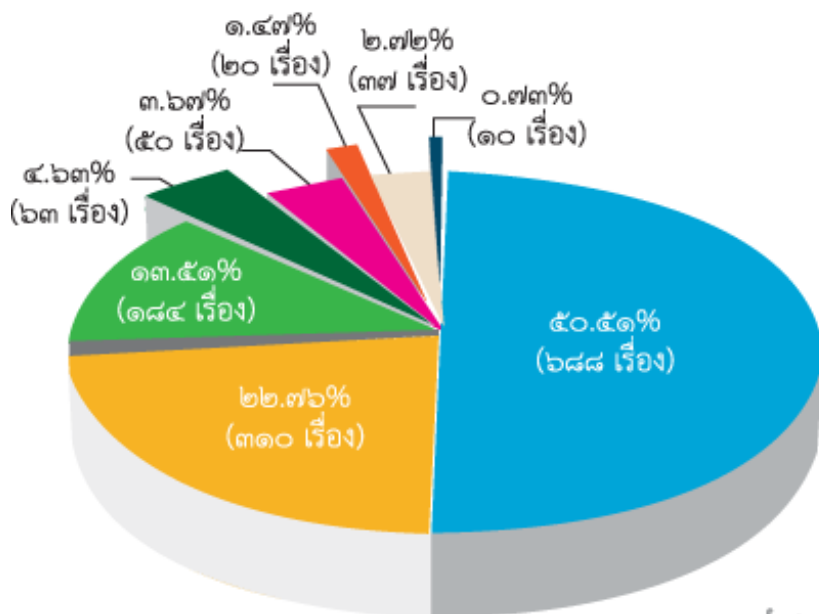
ใหม่ นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ด้านการศึกษารวมถึงข้อเสนอแนะ การดำเนินงานและการทำวิจัยในอนาคต

การสังเคราะห์งานวิจัยในเชิงปริมาณ พบว่า มีการวิจัยที่มีคุณภาพพร้อมสนับสนุนและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายด้านการศึกษารัฐบาล คือ ด้านพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยการปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทยมากเป็น ลำดับ ๑ ถึงร้อยละ ๕๐.๕๑ รองลงมาถึงงานวิจัยด้านการสร้าง และกระจายโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ ๒๒.๗๖ และด้าน การปฏิรูปครู โดยยกฐานะครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ ๑๓.๕๑ อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่ต้องเร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุนให้ ดำเนินการ เนื่องจากยังมีน้อยอยู่ คือ ด้านการศึกษาในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทุนทาง ปัญญาของชาติ และด้านการเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากร มนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน ซึ่งมีเพียงร้อยละ ๐.๗๓ ร้อยละ ๑.๔๗ และร้อยละ ๒.๗๒ ตามลำดับ (ข้อมูลตาม แผนภาพแสดงร้อยละของจำนวนฐานข้อมูลวิจัย จำแนกตาม นโยบายรัฐบาล)

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนและจะใช้การ วิจัยการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา

ตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ใน ๓ เรื่องหลัก ๆ คือ ๑. สังเคราะห์ผลการวิจัย ในเชิงลึกเพื่อเสนอสถานภาพปัจจุบัน ข้อค้นพบ สำคัญและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกรอบ ทิศทางการวิจัยในอนาคตตามประเด็นนโยบาย ด้านการศึกษาของรัฐบาล ๒. จัดประชุมผู้มีส่วน เกี่ยวข้องและเครือข่ายที่ต้องการใช้ประโยชน์ จากงานวิจัยทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามี ส่วนร่วมให้ความเห็นและเสนอแนะกรอบทิศทาง การวิจัยทางการศึกษาของประเทศในอนาคต เพื่อขับเคลื่อนและใช้เป็นแนวทางจัดทำ งบประมาณการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาของ ประเทศ ๓. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเว็บไซต์ให้ทันสมัยเพื่อพร้อมเผยแพร่ผลผลิต ของงานวิจัยให้บุคคล องค์กร และเครือข่าย ได้สืบค้นสะดวกและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อ สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาด้าน อื่น ๆ สู่การพัฒนาประเทศ

แผนภาพแสดงร้อยละของจำนวนฐานข้อมูลวิจัย จำแนกตามนโยบายรัฐบาล

รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑,๓๖๒ เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตร เพื่อการยกระดับ คุณภาพผู้เรียน

การพัฒนาหลักสูตรให้มีสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เน้นความจำเป็นของการดำรงชีวิตและการนำไปใช้ประโยชน์ นักเรียนนักศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองอย่างถูกต้อง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาที่รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ที่จะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทยด้วยการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากลบนความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจในการพัฒนาและจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการศึกษาและการเรียนรู้ จึงได้ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพด้วยสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสม และความรู้เข้าใจในเรื่องของประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองตามนโยบายของรัฐบาลและของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยนำภารกิจที่เกี่ยวข้องคือการพัฒนาหลักสูตรว่าด้วยคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำหรับเด็กและเยาวชนที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยใช้กลไกทางการศึกษามอบหมายให้สำนักงาน ฯ รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้แบบ

constructionism ที่มูลนิธิศึกษาพัฒน์ได้ดำเนินการและประสานนำเสนอต่อสำนักงาน ฯ มาผนวกรวมด้วย จึงทำให้การดำเนินงานครั้งนี้ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักสูตรของไทยกับหลักสูตรอาเซียนและหลักสูตรของบางประเทศในประชาคมอาเซียน การวิเคราะห์สาระหลักสูตรเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในการทุจริตประพฤติมิชอบ ความเป็นประชาธิปไตย และความเป็นพลเมือง การวิเคราะห์เปรียบเทียบสาระหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามแนว constructionism ของมูลนิธิศึกษาพัฒน์กับสาระหลักสูตรที่กำหนดในคอมพิวเตอร์แบบพกพาที่รัฐบาลแจกให้นักเรียน การดำเนินการนี้จะได้ออกสาร ๓ เรื่อง คือ ๑) การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาว่าด้วยคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการป้องกันการทุจริต สำหรับเยาวชน และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๒) การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเทียบเคียงกับหลักสูตรอาเซียน และหลักสูตรบางประเทศในประชาคมอาเซียน ๓) การวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบ constructionism เทียบเคียงกับสาระหลักสูตรที่ปรากฏในคอมพิวเตอร์แบบพกพา และคาดว่าจะแล้วเสร็จประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๕๕

การวิเคราะห์โอกาส และคุณภาพทางการศึกษา

ของประชากรวัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีการศึกษา ๒๕๕๒-๒๕๕๓

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเริ่มดำเนินงาน วิเคราะห์โอกาสการได้รับการศึกษาของประชากร วัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๙ โดยกำหนดให้มีการคำนวณอัตราการเข้าเรียนสุทธิ อัตราการเข้าเรียนจริง และอัตราการเข้าเรียนต่อ จำแนก เป็นรายจังหวัดและรายเขตพื้นที่การศึกษา เนื่องจากการคำนวณอัตราต่าง ๆ โดยเฉพาะอัตราการเข้าเรียน ต้องใช้ข้อมูล ๒ ประเภท คือ ๑) ข้อมูลนักเรียน ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รวบรวมข้อมูล และเป็นข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ของทุกปี ๒) ข้อมูลประชากร กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าของข้อมูลโดยเป็นข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ของทุกปี การคำนวณค่าอัตราการ เข้าเรียนรายจังหวัดที่ผ่านมา นับจำนวนนักเรียนตาม จังหวัดที่ตั้งของสถานศึกษาที่นักเรียนเข้าศึกษา (ซึ่งมีทั้ง นักเรียนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่เป็นจังหวัดเดียวกับ ที่ตั้งของสถานศึกษาและนักเรียนที่มีทะเบียนบ้านใน จังหวัดอื่นเข้ามาเรียนด้วย) เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร ในจังหวัดนั้น ๆ ทำให้ค่าอัตราการเข้าเรียนรายจังหวัด มีความคลาดเคลื่อน คืออาจมีค่าสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริงและอาจไม่สะท้อนโอกาสในการเข้าเรียนของ ประชากรจังหวัดนั้น ๆ อย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหา ดังกล่าว สำนักงานฯ จึงมีแนวคิดในการดำเนินงานโดย

ไม่นับจำนวนนักเรียนแยกตามจังหวัดที่ตั้งของสถานศึกษา แต่จะนับรวมยอดจำนวนนักเรียนหญิงและชายที่มีชื่อใน ทะเบียนบ้านที่เป็นจังหวัดหรือเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน เข้าไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะเรียนอยู่ในสถานศึกษาในจังหวัด ไດก็ตาม แล้วเปรียบเทียบกับประชากรหญิงและชายใน ภาพรวมทั้งประเทศ รายจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา และนำเสนอผลในรูปตารางและแผนที่ประเทศ อันจะ ทำให้ได้ค่าอัตราการเข้าเรียนและอัตราการเรียนต่อใน ภาพรวม จำแนกตามเพศ รายจังหวัดและเขตพื้นที่ การศึกษาที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น

ในการดำเนินการดังกล่าว สำหรับข้อมูลประเภท นักเรียน ต้องใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลนักเรียนรายบุคคล โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการ รวบรวมข้อมูลทางการศึกษา ทั้งนี้ ข้อมูลในฐานข้อมูล รายบุคคลยังไม่สามารถจัดเก็บได้ครบทุกสังกัด การดำเนินงานคำนวณค่าอัตราต่าง ๆ ทั้งระดับประเทศ ระดับจังหวัด หรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา จึงต้องใช้ การประมาณการร่วมกับข้อมูลสถิติรายสถานศึกษาหรือ ข้อมูลในภาพรวมจากต้นสังกัดต่าง ๆ มาประกอบด้วย เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ครอบคลุมทุกสังกัดที่จัดการศึกษา ในแต่ละระดับการศึกษา

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายปี ๒๕๕๔ สำนักงาน ฯ ได้ดำเนินการวิเคราะห์โอกาสทางการศึกษาของประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๕๒-๒๕๕๓ โดยวิเคราะห์ค่าอัตราการเข้าเรียนสุทธิอัตรา

การเข้าเรียนจริง และอัตราการเรียนต่อ ในภาพรวมทั้งประเทศและจำแนกตามเพศรายจังหวัด ไม่วิเคราะห์แยกเขตพื้นที่การศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลประชากรที่ไม่สามารถจำแนกเขตพื้นที่การศึกษาได้

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

๑. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ หมายถึง โอกาสที่ประชากรวัยเรียนกลุ่มอายุหนึ่งได้เข้าเรียนในระดับการศึกษาที่สอดคล้องกับกลุ่มอายุนั้นไม่ว่าจะอยู่ในสถานศึกษาใดหรือในจังหวัดใด

อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับก่อนประถมศึกษา

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนก่อนประถมศึกษาที่มีอายุ ๓-๕ ปี} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๓-๕ ปี}}$$

อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอายุ ๑๒-๑๔ ปี} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๑๒-๑๔ ปี}}$$

อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับประถมศึกษา

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนประถมศึกษาที่มีอายุ ๖-๑๑ ปี} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๖-๑๑ ปี}}$$

อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (รวมปวช.)

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ ๑๕-๑๗ ปี} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๑๕-๑๗ ปี}}$$

๒. อัตราการเข้าเรียนจริง หมายถึง โอกาสที่ประชากรวัยเรียนกลุ่มอายุหนึ่งได้เข้าเรียนไม่ว่าจะอยู่ในระดับการศึกษาใด ๆ ในสถานศึกษา หรือในจังหวัดใด ๆ

อัตราการเข้าเรียนจริงของประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนที่มีอายุ ๓-๕ ปี} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๓-๕ ปี}}$$

อัตราการเข้าเรียนจริงของประชากรกลุ่มอายุ ๑๒-๑๔ ปี

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนที่มีอายุ ๑๒-๑๔ ปี} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๑๒-๑๔ ปี}}$$

อัตราการเข้าเรียนจริงของประชากรกลุ่มอายุ ๖-๑๑ ปี

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนที่มีอายุ ๖-๑๑ ปี} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๖-๑๑ ปี}}$$

อัตราการเข้าเรียนจริงของประชากรกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนที่มีอายุ ๑๕-๑๗ ปี} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๑๕-๑๗ ปี}}$$

๓. อัตราการเรียนต่อ หมายถึง โอกาสที่ประชากรที่จบการศึกษาในชั้นสุดท้ายของระดับการศึกษาหนึ่งในปีที่ผ่านมา ได้เรียนต่อในชั้นแรกของระดับการศึกษาสูงขึ้น

อัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑)

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนเข้าใหม่ชั้น ม.๑} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนนักเรียนที่จบชั้น ป.๖ ในปีที่ผ่านมา}}$$

อัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔ หรือปวช.๑)

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนเข้าใหม่ชั้น (ม.๔ หรือปวช.๑)} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนนักเรียนที่จบชั้น ม.๓ ในปีที่ผ่านมา}}$$

หมายเหตุ จำนวนนักเรียนที่จบ ป.๖ และ ม.๓ ประมาณการโดยใช้อัตราการออกกลางคันนักเรียนของ สพฐ. พิจารณาประกอบ

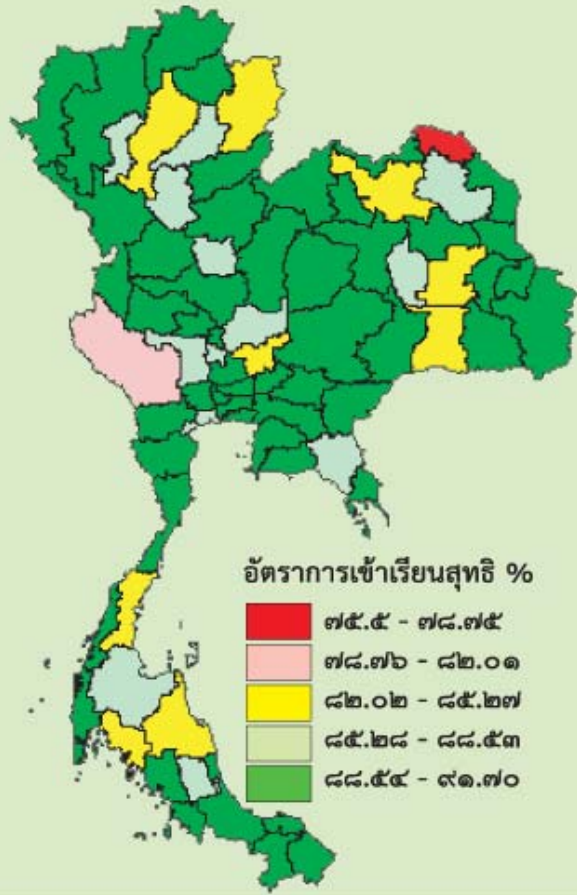
ผลการวิเคราะห์

ตาราง โอกาสของประชากรกลุ่มวัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทการศึกษาในระบบรายตัวชี้วัด

กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดโอกาสการศึกษา	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓
๓-๕ ปี	อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับก่อนประถมศึกษา ชาย หญิง	๕๓.๗๕ ๕๖.๔๐ ๕๑.๑๕	๕๙.๘๖ ๖๖.๔๑ ๕๓.๖๐	๕๗.๘๒ ๕๗.๕๖ ๕๘.๐๙	๕๘.๑๔ ๕๗.๘๖ ๕๘.๔๓
	อัตราการเข้าเรียนจริง ชาย หญิง	๕๓.๗๕ ๕๖.๔๐ ๕๑.๑๕	๕๙.๘๖ ๖๖.๔๑ ๕๓.๖๐	๕๗.๘๒ ๕๗.๕๖ ๕๘.๐๙	๕๘.๑๔ ๕๗.๘๖ ๕๘.๔๓
๖-๑๑ ปี	อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับประถมศึกษา ชาย หญิง	๙๐.๖๖ ๙๔.๓๓ ๘๗.๐๐	๘๖.๔๓ ๘๘.๔๔ ๘๔.๔๓	๘๙.๐๗ ๘๙.๔๔ ๘๘.๖๗	๙๐.๑๐ ๙๐.๕๐ ๘๙.๖๙
	อัตราการเข้าเรียนจริง ชาย หญิง	๙๔.๘๐ ๙๙.๐๓ ๙๐.๕๘	๙๒.๖๑ ๙๕.๖๘ ๘๙.๕๒	๙๖.๙๒ ๙๗.๕๓ ๙๖.๒๘	๙๘.๒๓ ๙๘.๘๖ ๙๗.๕๗
๑๒-๑๔ ปี	อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชาย หญิง	๗๘.๕๑ ๘๐.๒๕ ๗๖.๘๐	๘๕.๕๔ ๘๖.๙๒ ๘๔.๑๖	๗๔.๗๓ ๗๔.๒๐ ๗๕.๒๘	๗๖.๕๕ ๗๕.๙๔ ๗๗.๑๙
	อัตราการเข้าเรียนจริง ชาย หญิง	๘๗.๘๗ ๘๙.๕๖ ๘๖.๒๒	๙๐.๒๘ ๙๑.๗๓ ๘๘.๘๔	๙๖.๑๐ ๙๕.๔๘ ๙๖.๗๕	๙๘.๐๓ ๙๗.๓๒ ๙๘.๗๗
๑๕-๑๗ ปี	อัตราการเข้าเรียนสุทธิมัธยมศึกษาตอนปลาย (รวมปวช.) ชาย หญิง	๕๒.๙๑ ๕๐.๐๐ ๕๕.๘๔	๕๖.๓๗ ๕๓.๓๐ ๕๙.๕๖	๕๕.๒๘ ๕๐.๗๗ ๖๐.๐๑	๕๕.๕๘ ๕๑.๐๕ ๖๐.๓๔
	อัตราการเข้าเรียนจริง ชาย หญิง	๖๒.๔๑ ๖๒.๔๒ ๖๒.๔๐	๖๑.๒๒ ๕๘.๔๔ ๖๓.๙๘	๗๕.๙๑ ๖๗.๐๙ ๘๕.๑๕	๗๖.๑๔ ๗๐.๙๖ ๘๑.๕๘
	อัตราการเรียนต่อ ม.๑ ชาย หญิง	๙๖.๘๔ ๙๔.๓๔ ๙๙.๑๑	๙๘.๗๘ ๙๘.๗๙ ๙๘.๗๗	๙๙.๒๑ ๙๙.๘๒ ๙๘.๕๕	๙๘.๒๒ ๙๙.๘๒ ๙๖.๕๑
	อัตราการเรียนต่อ ม.๔ หรือปวช.๑ ชาย หญิง	๘๖.๔๑ ๘๒.๖๕ ๘๙.๘๘	๘๓.๘๖ ๗๙.๙๒ ๘๗.๕๓	๘๘.๒๖ ๘๓.๙๓ ๙๒.๕๐	๘๙.๕๑ ๘๖.๖๙ ๙๒.๒๓

แผนภาพ ๑ อัตราเข้าเรียนสุทธิระดับประถมศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๕๒

สำหรับการวิเคราะห์รายจังหวัด เมื่อประมาณการ อัตราต่าง ๆ รายจังหวัดแล้วนำมาจัดระดับการประเมิน โอกาสการได้รับการศึกษา จำแนกเป็น ๕ ระดับตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ โอกาสทางการศึกษาระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (อ้างอิงในเอกสาร รายงานผลการวิเคราะห์โอกาสและคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒-๒๕๕๓ ,สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา :๒๕๕๔) และนำเสนอผลในรูปแบบแผนที่ ภูมิศาสตร์สารสนเทศซึ่งสะท้อนการกระจุกหรือ การกระจายของโอกาสการได้รับการศึกษาของประชากร แต่ละจังหวัดตามระดับการประเมิน ๕ ระดับ ดังตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับประถมศึกษา รายจังหวัด จำแนกตามระดับการประเมิน ๕ ระดับ ปี การศึกษา ๒๕๕๒ ในแผนภาพที่ ๑ สะท้อนว่าโอกาส การเข้าเรียนสุทธิระดับประถมศึกษาของประชากร

อายุ ๖-๑๑ ปี ปีการศึกษา ๒๕๕๒ เกือบทุกจังหวัด มี ในระดับมากที่สุด (สีเขียวเข้ม) ยกเว้นประชากรอายุ ๖-๑๑ ปีที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดบึงกาฬและกาญจนบุรี มีใน ระดับน้อยถึงน้อยที่สุด(สีแดงและชมพู)

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่าใน แต่ละจังหวัดยังมีประชากรอายุ ๖-๑๑ ปีอีกมากที่พลาด โอกาสได้รับการศึกษาในระบบการศึกษา โดยหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรติดตามและส่งเสริมเพื่อให้กลุ่มนี้ได้รับ การศึกษาตามกฎหมายกำหนดต่อไป ทั้งนี้ กระทรวง ศึกษาธิการมีหน่วยงาน คือ สำนักงานการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีภารกิจรองรับใน การจัดการศึกษาของกลุ่มที่พลาดโอกาสในระบบการศึกษา ซึ่งการวิเคราะห์นี้ยังไม่ได้นับรวมข้อมูลประชากรวัยเรียน ที่เข้าเรียนนอกระบบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลในระบบฐานข้อมูลรายบุคคล

ดร. วิเชียร เกตุสิงห์
ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

นางสาวทวีพร บุญวานิช
หัวหน้ากลุ่มประเมินผลนโยบายการจัดการ การเรียนรู้ สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา

แบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก

การแสวงหาแนวทางปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาเพื่ออนาคต บทสรุปเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานระยะที่ ๑

“ คุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะครูและผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา เป็นด่านหน้าอยู่ใกล้ชิดผู้เรียนและมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้เด็กไทยมีศักยภาพ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันยังมีครูร้อยละ ๘๐ ที่อยู่ในชนบทห่างไกล ในโรงเรียนขนาดเล็ก รู้สึกด้อย ขาดโอกาส ต้องปฏิบัติหน้าที่ท่ามกลางความขาดแคลนทรัพยากร ประสบปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอและขาดโอกาสในการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการ ครูหลายคนตกเป็นเหยื่อของการอบรมเชิงพาณิชย์ บางคนหมดกำลังใจที่จะประกอบอาชีพครูต่อไป ครูจำนวนมากขอลาออกหรือเกษียณก่อนกำหนดเพราะเป้าหมายชีวิตครู จากสภาวะการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ”

จากข้อมูลจำนวนโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในชนบทกำลังมีแนวโน้มจะกลายเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และเป็นโรงเรียนส่วนใหญ่ของประเทศ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งสิ้น ๓๑,๔๒๔ โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คนลงมาจำนวนถึง ๒๕,๓๒๗ โรงเรียนหรือร้อยละ ๘๐.๖๐ ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า ๑๒๐ คนลงมา จำนวน ๑๔,๓๙๗ โรงเรียน (ร้อยละ ๔๕.๘๒) หรือมากกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในด้านคุณภาพหลาย ๆ ด้าน ปัญหาขาดแคลนครูและบุคลากรเป็นปัญหาใหญ่อย่างหนึ่งของโรงเรียนขนาดเล็ก หลายโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครูคนเดียวต้องสอนหลายระดับและหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา การพัฒนาบุคลากรจึงมี

ความจำเป็นในลำดับต้น ๆ เพราะการมีครูที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ปัจจัยที่จะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพคือ ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารต้องเก่ง และมีครูสอนที่เก่ง รักเด็ก ใจดี มีเมตตา ฯลฯ ดังนั้น การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

ต้องมีทักษะการบริหารจัดการที่ดี เพราะมีบริบทความแตกต่างจากโรงเรียนขนาดอื่น ๆ และครูในโรงเรียนขนาดเล็กก็เช่นกันจำเป็นต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะ

รูปแบบการพัฒนาครูในปัจจุบัน ยังขาดนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการฝึกอบรมแบบเหมารวม โดยใช้การบรรยาย หรือการจัดประชุมกลุ่มย่อย และสรุปความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ การจัดอบรมแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เพราะเป็นการจัดอบรมพัฒนาตามโรงแรมใหญ่ ๆ ในเมืองหรือมหาวิทยาลัย ค่าใช้จ่ายจึงหมดไปกับการจ่ายค่าเดินทาง ค่าที่พักและอาหาร เพราะมีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก วิธีการบรรยายของวิทยากรเป็นการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ในลักษณะการสื่อสารทางเดียว เนื้อหาสาระของการอบรม ผู้จัดอบรม (ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานในสังกัด) เป็นผู้กำหนดเรื่องที่จะอบรม บางครั้งเรื่องที่อบรมห่างไกลจากเหตุการณ์ความเป็นจริงของห้องเรียน และการอบรมมีผลกระทบต่อนักเรียน เพราะครูต้องทิ้งห้องเรียนมาเข้ารับการอบรม โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาหนักที่สุด ดังนั้นการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจึงมีความจำเป็นต้องหาแบบการพัฒนาที่เหมาะสมและแตกต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่น ๆ เพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้นหรือครูมีจำนวนจำกัด การอบรมพัฒนาครูที่ต้องให้ครูไปอบรมนอกโรงเรียน ส่งผลทำให้นักเรียนถูกทอดทิ้ง ขาดการสอนทดแทน จึงเกิดแนวคิดที่จะต้องแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการศึกษาวิธีการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสถานที่พัฒนา คือการพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานนโยบายด้านการศึกษาได้ตระหนักถึงปัญหาการพัฒนาครูที่ยังคงใช้รูปแบบการพัฒนาแบบเดิม ๆ ซึ่งขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การอบรมพัฒนาครู

ในบางครั้งไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของครู เพราะเป็นการจัดอบรมโดยส่วนกลาง ขาดการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม ดังนั้น สำนักงาน ฯ จึงดำเนินการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีกรอบแนวคิดที่สำคัญคือการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้เข้ารับการอบรมและผู้ให้การอบรมเพื่อยกระดับคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติการกิจการสอน การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน เป็นการวิจัยหาแบบที่เหมาะสม แสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาครูที่มีลักษณะเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก

การวิจัยครั้งนี้ใช้นักวิจัยจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาหลายคณะ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ ทั้งนักวิจัย ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ นักบริหารการศึกษา ชุมชน ร่วมกันศึกษาบริบทของพื้นที่ดำเนินการวิจัยและพัฒนา โดยมีระยะเวลาทำงาน ๓ ระยะคือ **ระยะที่ ๑** สร้างรูปแบบการพัฒนาฯ ศึกษาบริบท องค์ความรู้ ยกร่างรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา ตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาฯ เตรียมการวางแผนเพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูฯ **ระยะที่ ๒** ทดลองใช้รูปแบบ ฯ นำรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เก็บข้อมูลผลการดำเนินงาน และ**ระยะที่ ๓** ขยายผลสู่เครือข่ายประเมินผลการพัฒนาครูของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ สรุปบทเรียน จัดทำแนวทางเพื่อนำเสนอและเผยแพร่ ขยายผลรูปแบบการพัฒนาครูในวงกว้าง

สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยคือ มุ่งพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียน

เป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ๓ ประการ คือ ๑) สร้างรูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษา ๒) ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาและ ๓) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาในการขยายผลสู่เครือข่าย

การดำเนินงาน ระยะที่ ๑ สำนักงาน ฯ ได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาในพื้นที่วิจัยทั่วประเทศรวม ๑๐ จังหวัด ๑ ละ ๕ โรงเรียน รวม ๕๐ โรงเรียน พื้นที่ดำเนินการ คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พิชณุโลก อุบลราชธานี อุดรธานี กาฬสินธุ์ พระนครศรีอยุธยา ตราด นครศรีธรรมราช และสงขลา แต่ละพื้นที่ดำเนินการวิจัยโดยนักวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษา ๙ สถาบัน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (๒ จังหวัด) อีก ๘ สถาบัน ๑ ละ ๑ จังหวัด คือ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กิจกรรมการดำเนินงาน มีการประชุมนักวิจัยที่เข้าร่วมโครงการทั้ง ๙ สถาบันเพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของโครงการ จากนั้นนักวิจัยแต่ละพื้นที่ดำเนินการวิจัยในระยะที่ ๑ ตามแผนงานที่กำหนด โดยนักวิจัยแต่ละพื้นที่มีกิจกรรมดำเนินการ ที่สำคัญคือการสรรหาโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ การสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง การร่วมวางแผนพัฒนารอบแนวคิดการดำเนินงาน ร่วมกัน การศึกษาวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนในโครงการ การศึกษาองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ฯ และปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้ในระยะที่ ๒

ผลการดำเนินงานในระยะที่ ๑ นักวิจัยแต่ละพื้นที่

ที่มีความหลากหลายมีความแตกต่างและเป็นไปตามความต้องการของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ เมื่อพิจารณาผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคู ฯ ของนักวิจัย ๙ สถาบันที่ร่วมวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษามี ๓ ลักษณะ คือ

๑.รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นภาพรวมรูปแบบเดียวในแต่ละพื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิจัยในพื้นที่ ๒ จังหวัดคือ เชียงใหม่ และเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี วิจัยในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วิจัยในพื้นที่จังหวัดตราด

๒.รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นภาพรวม แต่มีรายละเอียดการดำเนินงานปลีกย่อยแตกต่างกันตามสภาพของโรงเรียน คือ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิจัยในพื้นที่จังหวัดพิชณุโลก มหาวิทยาลัยขอนแก่นวิจัยในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วิจัยในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓.รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นรายโรงเรียน จำนวน ๑๕ โรงเรียน เป็นการดำเนินงานของนักวิจัย ๓ สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี วิจัยพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิจัยพื้นที่จังหวัดสงขลา และ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชวิจัยพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

เมื่อพิจารณาภาพรวมของรูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดจากการดำเนินงานของนักวิจัยทั้ง ๙ สถาบันดังกล่าว

พบว่า มีลักษณะที่สำคัญของรูปแบบในภาพรวม ดังนี้

๑. การสร้างรูปแบบเริ่มจากการศึกษาบริบทเพื่อทราบปัญหาของครูและผู้บริหารสถานศึกษา จุดเริ่มต้นของการพัฒนาของแต่ละรูปแบบส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์บริบทโรงเรียนและความต้องการในการพัฒนาของครูและผู้บริหารซึ่งเป็นผู้เข้ารับการพัฒนา สิ่งที่เป็นปัญหาของครูและโรงเรียนจะถูกจัดเรียงลำดับตามความสำคัญเพื่อการพัฒนา กระบวนการดำเนินงานใช้การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และออกแบบการพัฒนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน

๒. รูปแบบส่วนใหญ่มีการสร้างศรัทธาระหว่างครูภายในโรงเรียน และระหว่างครูและผู้บริหาร ครูและบุคลากรภายนอกที่เข้าไปช่วยเหลือโรงเรียน กิจกรรมการพัฒนาเน้นการสร้างบรรยากาศความเป็นมิตร ไม่กดดัน การเสริมแรงเพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การสร้างความเข้าใจร่วมกันในกระบวนการดำเนินงาน และการกำหนดความคาดหวังและแรงจูงใจร่วมกันเพื่อหวังผลในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน

๓. การบริหารจัดการรูปแบบการพัฒนา ฯ มีองค์ประกอบคณะบุคคลในระดับต่าง ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านการเป็นที่ปรึกษา การอำนวยความสะดวก และปฏิบัติการ โดยมีแผนการดำเนินงานที่แตกต่างตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

๔. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการดำเนินงาน รูปแบบการพัฒนา ฯ ส่วนใหญ่เน้นการขับเคลื่อนโดยใช้วงจร P D C A คือ มีการวางแผนร่วมกัน การลงมือทำ การตรวจสอบปรับปรุง และการลงมือทำเพื่อพัฒนาต่อเนื่อง บางรูปแบบใช้การเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานผ่านระบบเครือข่ายสังคม (Social Network) ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ประสบการณ์การดำเนินงานที่กว้างขวาง เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น

๕. กิจกรรมการพัฒนาครูและผู้บริหาร ฯ รูปแบบการพัฒนา ฯ ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่จริงในโรงเรียน โดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วมการดำเนินงานใช้การจัดปัจจัยสนับสนุนหลายรูปแบบ ได้แก่ การอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ครูโดยตรงในเรื่องที่ครูต้องการ การให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งเป็นกลุ่มและรายกรณี การจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักทางวิชาชีพ การเรียนรู้ด้วยตนเองของครู การจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้สำหรับครู การสร้างบรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างเพื่อนครู การรวมกลุ่มแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเป็นกันเอง การสร้างครูแกนนำให้เป็นครูพี่เลี้ยง (คนที่ครูยอมรับด้านความรู้ความสามารถ) ให้เป็นที่ปรึกษาและฝังตัวอยู่ในโรงเรียน มีหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือและเรียนรู้ไปด้วยกันในระหว่างการปฏิบัติงาน การใช้ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้าร่วมให้ความรู้แก่ครูและผู้บริหารเป็นระยะ ๆ การเล่าเรื่องที่ประสบความสำเร็จเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ การจัดทำแฟ้มผลงานของครู การวิจัยในชั้นเรียน การเรียนรู้ผ่านเครือข่ายสังคม ฯลฯ กิจกรรมทุกอย่างเน้นดำเนินงานภายในโรงเรียนและต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียน

๖. ทุกรูปแบบการพัฒนา ฯ มีคู่มือการดำเนินงาน และสิ่งสำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน

การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานตามรูปแบบที่นักวิจัยแต่ละพื้นที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้นนี้ กำลังมีการนำไปทดลองใช้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ผลการดำเนินงานจะได้มีการนำมาเผยแพร่ในลำดับต่อไป

นายสำเนา นี้อทอง

นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ กลุ่มพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

การศึกษาความต้องการกำลังคน เพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (แผนปฏิบัติการในระดับกลุ่มจังหวัด)

ความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนของประเทศไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา มีปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงานในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พบประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ ความไม่สอดคล้องของการผลิตและการพัฒนากำลังคนกับความต้องการกำลังคนในแต่ละกลุ่มจังหวัด และยังมีความต้องการศึกษาเชิงลึกในแต่ละกลุ่มจังหวัดอย่างจริงจัง ซึ่งแต่ละกลุ่มจังหวัดมีประวัติศาสตร์ของการพัฒนาในแต่ละภูมิภาคค่อนข้างจะแตกต่างกัน ทำให้ความต้องการบุคลากรของแต่ละกลุ่มจังหวัดย่อมแตกต่างกันไปด้วย ประกอบกับการผลิตและพัฒนากำลังคน (ด้านอุปทาน) ทั่วประเทศกลับดำเนินการเกือบจะไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสาขาที่เปิดทำการสอนหรือคณะ และ/หรือภาควิชาที่เปิดสอน ตั้งแต่ระดับวิทยาลัยไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ทำให้เกิดปัญหาความไม่สอดคล้อง (Mismatch) ของอุปสงค์และอุปทานกำลังคนในระดับพื้นที่ และ/หรือ กลุ่มจังหวัด ทำให้เกิดการว่างงานเชิงโครงสร้าง (Structured Unemployment) เป็นผลเสียต่อการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงดำเนินการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (แผนปฏิบัติการในระดับกลุ่มจังหวัด)" ซึ่งเป็นการวิจัยในระยะที่ ๒ ระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ โดยวิจัยลึกลงไปในแต่ละกลุ่มจังหวัด

ทั้งหมด ๘ กลุ่มจังหวัดครอบคลุม ๕ ภาค ประกอบด้วยกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนและตอนล่าง กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนกลาง กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนและตอนล่าง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ของกลุ่มจังหวัดของแต่ละภูมิภาค และหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์ของสถานประกอบการผลิตและบริการพร้อมกับวิเคราะห์ศักยภาพในการผลิตในเชิงปริมาณและคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อประเมินอุปทานกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานและระดับการว่างงานของกลุ่มจังหวัดที่ศึกษา โดยนำผลที่ได้ขึ้นมาประชุมระดมความคิดเห็นกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และคัดเลือกสถานประกอบการนำร่องทั้งภาคการผลิตและบริการที่ยินดีให้ความร่วมมือ เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องของการผลิตบุคลากรจากสถาบันการศึกษาและฝึกอบรมกับความต้องการของตลาดแรงงาน

การศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับกลุ่มจังหวัด ระยะที่ ๒ นี้ ได้สอบถามสถานประกอบการที่ยินดีให้ความร่วมมือเพื่อรับทราบระดับสมรรถนะ/ความสามารถพื้นฐานที่จำเป็น (Core Competency) ของตำแหน่งงานที่สำคัญ ๆ ในแต่ละกลุ่มจังหวัดว่ายังมีปัญหาช่วงห่างระหว่างความคาดหวังของสถานประกอบการจากผู้ทำงานกับสิ่งที่ได้รับจริงจากสมรรถนะของคนทำงาน โดยแบ่งสมรรถนะเป็น ๓ ด้าน ผลที่ได้คือ ๑) ในด้านความรู้ ยังมีปัญหาอยู่ค่อนข้างมากในเรื่องความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ความรู้ในเรื่องของอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ และที่สำคัญที่สุดในสาขาที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม คือ ต้องมีความรู้มาตรฐานอุตสาหกรรม มาตรฐานเครื่องจักร อุปกรณ์และชิ้นส่วน ซึ่งพบว่าสถานประกอบการใน

หลายกลุ่มจังหวัดยังไม่ได้แรงงานที่มีความรู้ตามต้องการ ๒) ด้านทักษะ ซึ่งทักษะที่จำเป็นจะมีความแตกต่างกันค่อนข้างมากแล้วแต่ลักษณะงานตามห่วงโซ่ของธุรกิจหรือการผลิต แต่สถานประกอบการหลายประเภทในแต่ละกลุ่มจังหวัดยังพบปัญหาที่ต้องแก้ไขคือ ทักษะในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและทำการแก้ปัญหา และ ๓) ด้านคุณลักษณะที่จำเป็น ซึ่งปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ การขาดความขยันและอดทน การขาดจิตสำนึกในเรื่องคุณภาพ การขาดความคิดสร้างสรรค์ การขาดจิตสำนึกในเรื่องบริการ และการขาดความสามารถในการทำงานเป็นทีม

จากปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำหลักสูตร และฝึกอบรมเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนเชิงคุณภาพ (Skill Gap) และประเมินผล พบว่า คะแนนของแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหากต้องการแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องของการผลิตและพัฒนากำลังคน อาจดำเนินการดังนี้

ระยะสั้น สามารถดำเนินการด้วยวิธีฝึกอบรมโดยความร่วมมือของทั้งสถานประกอบการ สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาทักษะความสามารถทางด้านกำลังคน

ระยะยาว อาจกำหนดรูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานในตลาดแรงงานและปัญหาต่าง ๆ ที่ได้รับทราบมาทั้งหมด โดยเสนอเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหabeื้องต้น ๒ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับผู้ใช้ ได้แก่ ทวิภาคี สหกิจศึกษา การปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งเป็นการรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ใช้บัณฑิตที่มีอยู่เดิมในขั้นตอนของการปรับปรุงหลักสูตรระดับอุดมศึกษา การปัจฉิมนิเทศ และการอบรมก่อนการจบการศึกษา เป็นต้น และ

๒) รูปแบบการปรับความรู้และทักษะของผู้ปฏิบัติงานจากสถานประกอบการ ได้แก่ การฝึกอบรมในสถานศึกษา การฝึกอบรมในสถานประกอบการ และความร่วมมือในการจัดระบบการสอนงานแก่ผู้เข้าทำงานใหม่ เป็นต้น

สำหรับแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดในแต่ละกลุ่มจังหวัด ได้มีการวางแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องตามศักยภาพและสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งทั้ง ๘ กลุ่มจังหวัดมียุทธศาสตร์การพัฒนาทางด้านการเกษตร โดยรวมถึงการผลิตสินค้าเกษตรสู่ระบบเกษตรปลอดภัย ส่งเสริมเกษตรมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเกษตร การแปรรูปทางการเกษตรและระบบพื้นฐานด้านการเกษตร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าภาคการเกษตรยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนากลุ่มจังหวัดทั้ง ๘ กลุ่มอย่างมาก ส่วนในด้านการท่องเที่ยว มีบางกลุ่มจังหวัดเน้นยุทธศาสตร์ทางด้านนี้ ได้แก่ ภาคกลางตอนบน ๑ มียุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวให้สมดุลและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ภาคกลางตอนล่าง ๑ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยต้องการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญ ภาคเหนือตอนบน ๑ ต้องการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของภูมิภาค และภาคเหนือตอนล่าง ๑ นั้นมียุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ๑ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ ภาคเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ แต่มียุทธศาสตร์ในการพัฒนากลุ่มจังหวัดบางประเด็นที่แตกต่างกัน เช่น ภาคเหนือตอนบน ๑ มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เชื่อมโยงเส้นทางเศรษฐกิจกลุ่มประเทศ GMS เพื่อเชื่อมโยงสนับสนุนการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว เป็นต้น

นางพรทิม เมธีรนนท์

หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการศึกษาเฉพาะด้าน
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

การศึกษาการพัฒนา กรอบคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศไทย เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิอาเซียน

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญร่วมกันในการยกระดับการแข่งขันของภูมิภาค การร่วมแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างกัน นำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (single market) เพื่อรองรับการปรับตัว การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานอย่างเสรีโดยเฉพาะการพัฒนามาตรฐานทางการศึกษาร่วมกันของสถาบันการศึกษาในภูมิภาค และการรับรองระบบเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างกัน จะนำไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษาของประชากรในภูมิภาคมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีมาตรฐานเทียบเท่ากับอาเซียนหรือนานาชาติ

การพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework : NQF) เป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยกระบวนการเทียบโอนประสบการณ์ มองเห็นถึงเส้นทางการเรียนรู้และความก้าวหน้าอย่างชัดเจน และยังเป็น การส่งเสริมการประกันคุณภาพของบุคคลตามระดับคุณวุฒิอีกด้วย เพื่อประกันคุณภาพว่าผู้จบจะมีความรู้และสมรรถนะที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวกำลังขยายวงกว้างไปทั่วโลกทั้งในระดับชาติและนานาชาติ กว่า ๑๒๐ ประเทศ ส่วนในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำกรอบคุณวุฒิของอาเซียน (ASEAN Qualification Framework)

สำหรับประเทศไทย ระบบคุณวุฒิทั้งระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญเรื่องผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละระดับคุณวุฒิอยู่แล้ว มีการแบ่งระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความซับซ้อน มีรายละเอียด ความครอบคลุมของการเรียนรู้แต่ละระดับ ปริมาณการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่คล่องตัวมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาที่จัดให้มีกรอบคุณวุฒิอุดมศึกษาไทยและมีการนำสู่การปฏิบัติโดยมีกฎหมายรองรับเรียบร้อยแล้ว ซึ่งสามารถเทียบเคียงในระดับนานาชาติได้อย่างดี ประกอบกับได้มีการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติเพื่อเสนอขออนุมัติตามขั้นตอน โดยได้กำหนดไว้ ๙ ระดับ และให้ความสำคัญเรื่องผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับความซับซ้อน ซึ่งยึดโยงกับกรอบคุณวุฒิการศึกษาทุกระดับของประเทศ การพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศไทยสามารถพัฒนาควบคุมและเทียบเคียงกับแนวคิดกรอบคุณวุฒิภูมิภาคอาเซียนได้อย่างดี ทั้งลักษณะโครงสร้าง การจัดการ กระบวนการเทียบเคียง อ้างอิงตามเกณฑ์ ความเชื่อมโยงและการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรและสถานศึกษาที่เข้มแข็งทั้งการประกันคุณภาพภายในและภายนอก เช่นการรับรองวุฒิ การจดทะเบียน

สถาบันการศึกษา และคุณสมบัติของครู

รายงานการศึกษาการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศไทย : เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิอาเซียนฉบับนี้ เป็นการประมวลองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และผลการประชุมกรอบคุณวุฒิแห่งชาติระดับนานาชาติ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดขึ้น และการประชุมที่ ASEAN จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตามโปรแกรมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ เขตการค้าเสรีอาเซียน ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ (Economic Cooperation Work Program - ECWP ASEAN - AUSTRALIA - NEW ZEALAND Free Trade Area - AANZFTA) เพื่อหาแนวทางการพัฒนากรอบคุณวุฒิภูมิภาคอาเซียนร่วมกับประเทศสมาชิก ๑๐ ประเทศ โดยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์หลักการและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณวุฒิและการประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาของประเทศไทยและการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิของอาเซียน เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติและการนำสู่การปฏิบัติ

ผลการศึกษาได้เสนอให้มีการเทียบเคียงคุณวุฒิระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเพิ่มพูนการรับรองคุณวุฒิ การส่งเสริมสนับสนุนการเทียบโอนหน่วยการเรียนรู้และการเคลื่อนย้ายผู้เรียน ตลอดจนการเคลื่อนย้ายกำลังคนในภูมิภาค โดยมุ่งเน้นการดำเนินการด้วยความสมัครใจ ไม่กระทบต่อกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศสมาชิกและต้องเป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกกรอบคุณวุฒิภูมิภาคอาเซียนต้องมีกลยุทธ์และกระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการอ้างอิงและเทียบเคียงคุณวุฒิระหว่างประเทศรวมทั้งโครงสร้างอาจประกอบ

นางพรพิมล เมธีรนนท์
หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการศึกษาเฉพาะด้าน
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

ด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้ ระดับ ความครอบคลุม ปริมาณการเรียนรู้กระบวนการอ้างอิง และการจัดการ ผู้เขียนมีความเห็นว่า หากประเทศไทยสามารถเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับแนวคิดกรอบคุณวุฒิของภูมิภาคอาเซียน ในเรื่องหลักการและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณวุฒิ และการประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาของประเทศสมาชิก จะเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนสามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของตนเองได้ สำหรับแนวทางการดำเนินการ อาจมีแนวทางดำเนินการดังนี้ คือ ผลักดันกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยเร่งจัดทำรายละเอียดประกอบการนำเสนอเพื่อขออนุมัติตามขั้นตอน สร้างความรู้ความเข้าใจ พัฒนาบุคลากรและเตรียมจัดโครงสร้างระบบงาน ระเบียบ กฎหมาย/กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับองค์การรับรองคุณวุฒิแห่งชาติ ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนากรอบคุณวุฒิภูมิภาคอาเซียน ด้วยการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติควบคู่ไปด้วยกัน และศึกษาการเชื่อมโยงคุณวุฒิระดับนานาชาติที่มีการดำเนินการร่วมกันอยู่แล้วในภูมิภาค จัดให้มีโครงการทดลองเชื่อมโยงคุณวุฒิกับประเทศเพื่อนบ้านและการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนากรอบคุณวุฒิภูมิภาคอาเซียนอย่างใกล้ชิด เพื่อการปรับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติให้สอดคล้องเชื่อมโยงกันต่อไป

ข้อเสนอเพื่อการพัฒนา สถานศึกษานิติบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ตามหลักการแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๓๙ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๓๔ (๒) และมาตรา ๓๕ ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตามหลักการกระจายอำนาจ และการใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า "โรงเรียนนิติบุคคล" ซึ่งหมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายกำหนดแต่จากผลการศึกษาวิจัย^๑ พบว่าสถานศึกษาประสบปัญหาอุปสรรคในด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ และระเบียบต่าง ๆ ที่สถานศึกษาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาใน ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านบริหารงานวิชาการ เช่น ความเป็นอิสระในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา การเปิดห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

๒. ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การได้มาของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสถานศึกษา การกำหนดระยะเวลาและจำนวนการรับนักเรียนไม่ยืดหยุ่น สถานศึกษาขาดอิสระในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และความยุ่งยากของขั้นตอนในการอนุญาตพานักเรียนไปทัศนศึกษาในต่างประเทศ เป็นต้น

๓. ด้านงบประมาณ เช่น ความเป็นอิสระในการเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา การบริหารงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างของสถานศึกษาขาดอิสระและความคล่องตัว เป็นต้น

๔. ด้านบริหารงานบุคคล เช่น สถานศึกษาไม่มีอำนาจในการสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง การย้าย และการพิจารณาความดีความชอบครูอันทำให้สถานศึกษาขาดความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

เหตุที่เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษานิติบุคคลว่าประสบปัญหาดังนี้^๒ (๑) การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาในประเทศไทยตามกฎหมายปัจจุบันไม่ได้เป็นนิติบุคคลตามความหมายที่แท้จริงของ

^๑ รวบรวมจากผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกฎหมายการศึกษาในงบประมาณ ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนากฎหมายเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษานิติบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบกลไกการส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

^๒ ศึกษาเพิ่มเติมได้ในรายงานการวิจัยโครงการพัฒนากฎหมายการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

นิติบุคคลในกฎหมายมหาชน (๒) ปัญหาอำนาจที่ได้รับมอบจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการมอบอำนาจมาโดยอาศัยคำสั่งเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น จึงทำให้อำนาจที่ได้รับมีจำกัดและมีความไม่แน่นอนซึ่งอาจถูกยกเลิกได้ (๓) ปัญหาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งในปัจจุบันไม่ได้มีอำนาจในการตัดสินใจบริหารงานทุกเรื่อง โดยการเข้ามาร่วมบริหารงานสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษากับผู้อำนวยการสถานศึกษา หากพิจารณาตามกฎหมายก็ทำได้เพียงบางเรื่องเท่านั้น (๔) ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่ให้สถานศึกษามีอำนาจในการออกกฎระเบียบเพื่อใช้บังคับภายในสถานศึกษาในเรื่องที่สำคัญ โดยปัจจุบันอำนาจออกกฎระเบียบของสถานศึกษาเองมีน้อยมาก ซึ่งสามารถทำได้เองในบางเรื่อง

จากสภาพปัญหาความคล่องตัวของการบริหารจัดการสถานศึกษาสะท้อนให้เห็นการที่สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคลแต่ไม่สามารถมีอิสระในการบริหารจัดการได้ตามฐานะและหลักแห่งการกระจายอำนาจ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีลักษณะของปัจจัยปัญหาในด้านกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการและปัจจัยด้านการบริหารจัดการ จึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องมีแนวทางพัฒนาสถานศึกษานิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลอย่างเป็นระบบและมีรูปธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงดำเนินการจัดทำข้อเสนอเพื่อการพัฒนาสถานศึกษานิติบุคคลโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารโครงการนำร่องสถานศึกษานิติบุคคล ซึ่งทำหน้าที่บริหาร กำหนดแนวทาง ส่งเสริม กำกับ ติดตาม ดูแล และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเสนอให้มีการตรากฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษารูปแบบพิเศษของสถานศึกษานำร่อง รวมทั้งการทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผลสถานศึกษานำร่องต่อคณะรัฐมนตรี

นายณัฐวุฒิ อ่าวสกุล
นิติกรชำนาญการ
สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

ประเมินผลสถานศึกษานำร่องต่อคณะรัฐมนตรี

๒. ให้คณะกรรมการบริหารโครงการนำร่องสถานศึกษานิติบุคคล มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประกาศขยายเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษานำร่องออกไปให้แตกต่างจากพื้นที่ที่กำหนดไว้เดิมได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการกระจายโอกาสทางการศึกษา

๓. เสนอให้มีการจัดตั้ง อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่บริหารงานบุคคลของสถานศึกษานำร่อง โดยให้เป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลสำหรับกลุ่มสถานศึกษานำร่องและสามารถกำหนดตกฎเกณฑ์การบริหารงานบุคคลที่เหมาะสม ยืดหยุ่น และรองรับหลักความเป็นอิสระและความต้องการเฉพาะของสถานศึกษานำร่อง

๔. ให้กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนงบประมาณที่จัดสรรแก่สถานศึกษานำร่อง จัดสรรอัตรากำลังบุคลากรที่เพียงพอ และมอบหมายอำนาจหน้าที่หรือกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องมอบอำนาจการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่สถานศึกษานำร่องตามแนวทางที่คณะกรรมการบริหารโครงการนำร่องเสนอ

๕. กำหนดกรอบระยะเวลา ๒ ปี นับแต่การออกประกาศดังกล่าว ให้เป็นระยะเวลาการประเมินผลของโครงการและของสถานศึกษานำร่อง เพื่อให้คณะกรรมการบริหารโครงการนำร่องดำเนินการประเมินผลโครงการและเสนอแนวทางการดำเนินการต่อไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เป็นที่น่ายินดีที่ข้อเสนอการพัฒนาสถานศึกษานิติบุคคลดังกล่าวนี้ ได้รับความเห็นชอบจากสภาการศึกษาในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งในขั้นตอนต่อไปคือการขับเคลื่อนโดยการนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา อันจะเป็นก้าวที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริงต่อไป

การประชุมทางวิชาการ

การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติครั้งที่ ๑๔ "วิจัยทางการศึกษา พลังพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน"

การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ ๑๔ "วิจัยทางการศึกษา พลังพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน" จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑-๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ ฯ เพื่อเป็นเวทีส่งเสริม กระตุ้น เปิดโอกาส และสร้างกระบวนการจูงใจให้เครือข่ายวิจัยทางการศึกษาแสดงผลงานที่ดีที่สุด และสังเคราะห์องค์ความรู้การวิจัยทางการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ กระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้ นวัตกรรม การวิจัยทางการศึกษา และผลักดันให้มีการนำผลวิจัย ไปใช้ประโยชน์และต่อยอดการทำวิจัยให้มากขึ้นและต่อเนื่อง เป็นการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประยุกต์ใช้องค์ความรู้/ผลวิจัย เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา อันเป็นการใช้ยุทธศาสตร์องค์ความรู้ นำการปฏิบัติงาน เกิดการทำงานที่อยู่บนพื้นฐานของการใช้ผลงานวิจัยและ องค์ความรู้ ทำให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูง รวมทั้งเกิดผลงาน ที่คุ้มทุนมากขึ้น

การจัดประชุมดังกล่าวนี้ มีกระบวนการดำเนินงาน ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการเรียนรู้ และเครือข่ายบุคคล/องค์กรภายนอก โดยมีการทำงานในรูปแบบการตั้งคณะกรรมการอำนวยการ จัดประชุมวิชาการ และคณะกรรมการพิจารณาและคัดเลือกผลงานวิจัย มีการกำหนดกรอบ/ประเด็นการวิจัย ในทุกระดับการศึกษาและประเภทการศึกษา ตามกรอบ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาและนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการ กำหนดขอบเขต รูปแบบการสรุปผลงานวิจัย และเกณฑ์การคัดเลือก มีกระบวนการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ให้ส่งผลงานวิจัยเข้ามารับการคัดเลือกให้ นำเสนอในการประชุมวิชาการ พิจารณาให้ความเห็น

ทางวิชาการและคัดเลือกตามเกณฑ์ และมีการสังเคราะห์ สถานภาพปัจจุบันของงานวิจัยทางการศึกษาที่ส่งมารับ การคัดเลือกเพื่อนำเสนอในการประชุมวิชาการ รวมทั้งมี การแต่งตั้งคณะทำงานจัดประชุมเพื่อวางแผน ประสานงาน เตรียมการ กำหนดรายละเอียดของกิจกรรม บทบาท หน้าที่และภาระงานในการจัดประชุม แบ่งความรับผิดชอบ ทั้งด้านวิชาการ ด้านวิทยากร ด้านประเมินผล ด้านบริหาร จัดการทั่วไป และด้านบริหารงบประมาณ

รูปแบบการประชุมมีทั้งในห้องรวมและห้องย่อย การนำเสนอรูปแบบแผ่นป้าย การปาฐกถาพิเศษ การอภิปรายพิเศษ ที่สอดคล้องกับหัวข้อการจัดประชุม อาทิ การปาฐกถาพิเศษ เรื่อง "การวิจัยและการเรียนรู้ใน

ศตวรรษที่ ๒๑ พลังพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน" โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช "ทิศทางการศึกษาและการวิจัยทางการศึกษากับความเข้มแข็งของประเทศ" โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และอภิปรายพิเศษ เรื่อง "นัดพบนักวิจัย : การวิจัยทางการศึกษากับการพัฒนาคุณภาพสู่อาเซียน" โดย ศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ รองศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ และดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ สังเคราะห์และสรุปผลงานวิจัยทางการศึกษา เรื่อง "การวิจัยทางการศึกษา พลังพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน" โดย ศาสตราจารย์ ดร.เบญจา ยอดคำเนิน แอ็ดดิกซ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิ์จรูญ มีการนำเสนอ ผลงานวิจัยในห้องย่อยที่เป็นนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาประเทศ ตามนโยบายรัฐและกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๕๒ เรื่อง ตามประเด็นของห้องย่อยอาทิเช่น

- ☛ แนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เป็นฐานหลักในการพัฒนา ประเทศ
- ☛ การพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศทาง วิชาการและวิชาชีพ
- ☛ การปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาเพื่อ ผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ
- ☛ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อมุ่งยกระดับ คุณภาพและเพิ่มสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา
- ☛ นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ☛ บทบาทสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชนและสื่อมวลชน ต่อการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- ☛ การขับเคลื่อนการปฏิรูปคุณภาพครูไทยเพื่อพัฒนา การศึกษาและประเทศ

- ☛ การบริหารการเปลี่ยนแปลงและการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อคุณภาพของ การอุดมศึกษา

- ☛ นวัตกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการ จัดการศึกษาเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา สังคมชุมชน และประเทศ

- ☛ การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ขนาดเล็กและสถานศึกษาที่ด้อยคุณภาพ

- ☛ นวัตกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่มุ่ง ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

- ☛ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะ ของผู้เรียน

นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานวิจัยในรูปแบบแผ่นป้ายจำนวน ๒๔ เรื่อง ตาม ประเด็นต่าง ๆ อาทิเช่น

- ☛ นวัตกรรมด้านหลักสูตรและการเรียนรู้เพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

- ☛ นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับ อาชีวศึกษา

- ☛ นวัตกรรมพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้ และ การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเพิ่มสมรรถนะและ ขีดความสามารถของผู้เรียน

1-2 มิถุนายน 2555
ณ โรงแรมอิมพีเรียล สุโขทัย รีสอร์ท

การประชุมทางวิชาการครั้งนี้ ได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ เป็นองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา ได้ข้อคิดเห็นทางการศึกษาของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เข้าร่วมประชุม จากการตอบแบบประเมินผลของผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งข้อเสนอแนะการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนานโยบายการศึกษาและกำหนดกรอบทิศทางการวิจัยทางการศึกษาในอนาคต ซึ่งสามารถสรุปผลเบื้องต้นได้ดังนี้

๑. ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าการประชุมในครั้งนี้ทำให้ได้รับทราบถึงนโยบายการวิจัย ทิศทางและหัวข้อสำคัญของการวิจัยทางการศึกษาของประเทศในอนาคตที่สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการศึกษา

๒. มีการนำเสนอผลงานวิจัย แนวคิด สารเนื้อหา ด้านการศึกษาที่หลากหลายมีตัวอย่างของงานวิจัยที่เป็นไปได้ และแสดงถึงบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๓. ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับความรู้ เทคนิคเกี่ยวกับการวิจัย สามารถนำการวิจัยด้านต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา พัฒนางานในโรงเรียน เช่น การแก้ปัญหาเชิงระบบ การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ และวิธีปฏิบัติแนวใหม่ทางการศึกษา การประเมินศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการศึกษา การนิเทศ และกระบวนการเรียนรู้

นางสาวกุลวิภา ชีพรับสุข
เจ้าพนักงานสถิติชำนาญงาน สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

การจัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดด้านวิทยาศาสตร์ บูรณาการคณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี สำหรับเด็กปฐมวัย และการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ กระบวนการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

โดยใช้สื่อต้นแบบการเรียนรู้วิทยาศาสตร์บูรณาการคณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีสำหรับครู ผู้ดูแลเด็ก

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับทั่วโลกเรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย เนื่องจากทฤษฎี องค์ความรู้ และงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ล้วนบ่งชี้ให้เห็นว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาทั้งการพัฒนাসมองและการวางรากฐานการเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน ผลการวิจัยทางด้านประสาทวิทยา (Neuroscience) จิตวิทยาการเรียนรู้ (Cognitive Science) และการพัฒนาแนวคิดทฤษฎีเรื่อง การเรียนรู้ที่เข้ากับการทำงานของสมอง (Brain Based - Compatible - Learning) ล้วนสนับสนุนว่า ช่วงปฐมวัย (แรกเกิด - ๕ ปี) จะมีอัตราการเจริญเติบโตของสมองสูงสุด ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทุกด้านในช่วงอายุต่อ ๆ ไป นอกจากนี้ นักวิชาการยังได้แนะนำว่า การจัดสภาพแวดล้อมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม สามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ ฉะนั้น หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี ถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เด็กจะเกิดการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

เด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงวัย การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจึงต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น ช่วงวัยทารก ควรส่งเสริมด้วยการกระตุ้นประสาทสัมผัส และการทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการในแต่ละเดือน ช่วงวัย ๑ - ๓ ปี เป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและพัฒนาการด้านอารมณ์ ซึ่งเด็กวัยนี้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง

จากนั้นในช่วงวัยอนุบาล ๓ - ๕ ปี หรือ ๓ - ๖ ปี ควรส่งเสริมเรื่องกระบวนการคิด การเล่น ส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ

สำหรับประเทศไทย การดำเนินงานเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยยังต้องได้รับการส่งเสริมในทุกด้านอย่างมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ เช่น การพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยผู้ดูแลเด็ก ให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องความสำคัญ

และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย การฝึกอบรมพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ในเรื่อง ความสำคัญและการพัฒนาเด็กปฐมวัย การให้บริการ ด้านต่าง ๆ แก่เด็กปฐมวัย เป็นต้น ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานภาครัฐ และทุกภาคส่วนของสังคมจะต้อง ลงทุน ลงแรงอย่างเต็มที่เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการ รอบด้าน ตามวัย มีคุณภาพ และต่อเนื่อง [ศึกษาข้อมูล เพิ่มเติมจากแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิด ถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑) ตามนโยบายรัฐบาลด้าน เด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙] เพื่อให้เกิดการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาอย่างครบถ้วน

การจัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ กระบวนการคิดด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ เทคโนโลยี สำหรับเด็กปฐมวัย จึงถือเป็นนวัตกรรมของ การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กและบูรณาการ การเรียนรู้ได้หลายด้าน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ มีความรู้และความเข้าใจ รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เนื่องจากวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความสามารถ ในการวิเคราะห์ปัญหา การคาดการณ์ การวางแผน แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการเรียนรู้ในศาสตร์ อื่น ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ยังเป็น วิชาที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของ เด็กปฐมวัยที่มีนิสัยอยากรู้ อยากเห็น ช่างสังเกต ชอบ สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ส่งผลให้เด็กมีกระบวนการคิดที่ เป็นระบบ มีเหตุผล และมีแบบแผน

ในการดำเนินการจัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะกระบวนการคิดด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้จัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันเพื่อดำเนินการจัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้ดังกล่าว อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ โดยในปี ๒๕๕๓ จัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ปี ๒๕๕๔ จัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์บูรณาการ คณิตศาสตร์ และปี ๒๕๕๕ จัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้ ด้านวิทยาศาสตร์บูรณาการคณิตศาสตร์และเทคโนโลยี การดำเนินงานเริ่มต้นด้วยการศึกษาเอกสารและองค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบความคิดการจัดทำสื่อและ การจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้สื่อ โดย ผู้จัดทำสื่อและคู่มือการจัดการเรียนรู้ คือ สสวท. เนื่องจาก เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญในเรื่อง ของสื่อประกอบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนรู้ รวมทั้งองค์ความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ฉะนั้น การดำเนินงานดังกล่าวจึงถือว่าไม่ผิดพลาดผิดตัว เพราะ ได้องค์กรที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรงเป็น ที่ยอมรับในระดับประเทศมาเป็นผู้ดำเนินการจัดทำสื่อ จากนั้น สกศ. ได้ร่วมประชุมหารือกับทางสสวท. เพื่อกำหนดโรงเรียนตัวอย่างในการนำสื่อที่จัดทำเสร็จแล้ว ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน ผลสรุปที่ได้คือ คัดเลือกโรงเรียนตัวอย่างจากโรงเรียนอนุบาลที่ไม่ผ่าน การประเมินรอบที่สองของสำนักงานรับรองคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา (สมศ.) มาตรฐานที่ ๔ ด้าน การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ในเขตภาคเหนือและภาคตะวันตก รวมทั้งสิ้น ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก กาญจนบุรี เพชรบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยในปี ๒๕๕๓ ให้สื่อต้นแบบการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ส่วนปี ๒๕๕๔ ให้สื่อต้นแบบการเรียนรู้วิทยาศาสตร์บูรณาการคณิตศาสตร์ และปี ๒๕๕๕ ให้สื่อการเรียนรู้ต้นแบบวิทยาศาสตร์บูรณาการคณิตศาสตร์และเทคโนโลยีนำไปใช้ในโรงเรียน เมื่อดำเนินการจัดทำสื่อต้นแบบการเรียนรู้ ฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ลำดับถัดไปของกระบวนการทำงานคือการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ และการฝึกอบรมครูในการใช้สื่อการเรียนรู้ต้นแบบ ฯ เพื่อให้ครู ผู้ดูแลเด็กสามารถนำสื่อการเรียนรู้ต้นแบบ ฯ ไปจัดประสบการณ์พัฒนาเด็กให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพอย่างแท้จริง

กล่าวได้ว่า สื่อต้นแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดด้านวิทยาศาสตร์บูรณาการคณิตศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับเด็กปฐมวัย มีความหลากหลายเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ใช้ได้ผลจริง โดยครู ผู้ดูแลเด็กได้นำไปใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้

ให้แก่เด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด คิดได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ได้ สามารถนำสื่อการเรียนรู้ต้นแบบ ฯ ดังกล่าว ไปบูรณาการร่วมกับวิชาดนตรี วิชาศิลปะ วิชาภาษาไทย ฯลฯ ส่งผลให้ผลการประเมิน สมศ. รอบที่ ๓ ผ่านทุกมาตรฐาน บูรณาการการเรียนรู้ได้หลายด้าน นอกจากนั้น คุณประโยชน์อีกด้านหนึ่งของสื่อการเรียนรู้ต้นแบบ ฯ และคู่มือการจัดการเรียนรู้ ฯ คือ เป็นสื่อที่จับต้องได้ ผู้ใช้สื่อกับเด็กสามารถเข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้สะดวก ซึ่งเป็นการเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง

นางสาวกรมล จิ่งสำราญ
นักวิชาการศึกษาคำานูการ สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สภาพการจัดการศึกษา เฉพาะทางขอประเทศไทย

การจัดการศึกษาเฉพาะทางเป็นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากระบบการศึกษาทั่วไปที่จัดในสถานศึกษาปกติโดยมุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรให้มีความรู้และทักษะวิชาชีพเฉพาะทาง สอดคล้องกับความต้องการและภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่จัดการศึกษาได้แก่ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร สภาอากาศไทย และเนติบัณฑิตยสภาในพระบรมราชูปถัมภ์

เพื่อให้ กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาเฉพาะทางมีแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง พ.ศ. ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

สถาบัน/หน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางมีครู อาจารย์ ผู้สอนที่มีคุณวุฒิการศึกษาและความเชี่ยวชาญชำนาญทางวิชาชีพจากประสบการณ์การทำงานจริงมาสอนถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นให้แก่ผู้เรียนโดยตรง นอกจากนี้หน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางได้มีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันมหาวิทยาลัยและหน่วยงานด้านการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาเฉพาะทางมีการเชื่อมโยงกับการศึกษาในระบบอื่น อันจะส่งผลให้ผู้จบการศึกษาจากหลักสูตรการศึกษาเฉพาะทางได้เรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นได้

ผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาเฉพาะทาง สามารถแบ่งตามลักษณะเฉพาะกลุ่มได้ ๓ กลุ่ม คือ

๑) กลุ่มสายวิชาการทหาร ดำรง จัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ระดับปริญญา ประกอบด้วย โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรือ และ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ส่วนระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนแผนที่ โรงเรียนช่างฝีมือทหาร โรงเรียนชุมพลทหารเรือ โรงเรียนช่างกรรมอยู่ทหารเรือ โรงเรียนจำอากาศ โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ กองบังคับการฝึกอบรมตำรวจกลาง และศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธร เป็นต้น โรงเรียนเหล่าทัพบางแห่งสอนหลักสูตรที่ได้รับวุฒิการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และมีบางแห่งได้รับใบประกาศนียบัตรที่เทียบวุฒิการศึกษาไม่ได้ แต่ผู้สำเร็จการศึกษา จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการทหาร/ตำรวจระดับชั้นประทวน

๒) กลุ่มสายแพทย์และพยาบาล ประกอบด้วย วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก วิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ สถาบัน

พระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข และสภาการศึกษาไทย

๓) กลุ่มสายวิชาการ/วิชาชีพเฉพาะทางอื่น ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน/องค์กร ประกอบด้วย สถาบันการบินพลเรือน ศูนย์ฝึกพณิชยการ โรงเรียน วิศวกรรมรถไฟ โรงเรียนช่างไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โรงเรียน อุดุณิมวิทยา โรงเรียนการไปรษณีย์ และเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ตามหลักสูตร จะได้รับการบรรจุเข้าทำงานในหน่วยงาน/องค์กรนั้น ๆ ยกเว้น สถาบันการบินพลเรือน ศูนย์ฝึกพณิชยการ และ เนติบัณฑิตยสภาในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่จะได้รับสิทธิ ในการสอบประกาศนียบัตรเพื่อให้มีสิทธิสมัครเข้ารับ

การพิจารณาคัดเลือกประกอบอาชีพ ด้านการบิน ด้าน การเดินเรือ และการเป็นผู้พิพากษา อัยการ

ผลการศึกษา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเฉพาะทาง ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ ๗๐ มีงานทำ โดยได้รับการบรรจุ เข้าทำงานหรือต้องทำงานเป็นระยะเวลาหนึ่งตามข้อกำหนด ในสัญญาที่ให้ไว้กับหน่วยงาน/องค์กรเหล่านั้น แม้บาง หลักสูตรผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับใบประกาศนียบัตร ที่ไม่สามารถเทียบวุฒิกับการศึกษาปกติได้ แต่จะเป็น เอกสารสำคัญประกอบการสมัครเข้ารับการพิจารณา คัดเลือกเพื่อเข้าสู่การประกอบอาชีพที่มีค่าตอบแทนสูง เป็นพิเศษ

สถิติการศึกษาเฉพาะทางปี ๒๕๕๓ ที่สำคัญ ได้แก่

สถานศึกษา มีจำนวน ๑๓๒ แห่ง (เป็นจำนวนสถานศึกษาที่ไม่นับซ้ำเนื่องจากบางแห่งจัดการศึกษามากกว่าหนึ่ง ระดับ) จำแนกเป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ๘ แห่ง ระดับอุดมศึกษา ๑๑๓ แห่ง แบ่งเป็นระดับ อนุปริญาและเทียบเท่า ๒๐ แห่ง ระดับปริญญาตรี ๘๙ แห่ง และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ๔ แห่ง และระดับอื่น ๆ (ประกาศนียบัตรที่เทียบวุฒิการศึกษาไม่ได้) ๓๖ แห่ง ซึ่งสถานศึกษาทั้งหมดนี้มีบางสถานศึกษาที่หยุดรับผู้เรียนชั่วคราว ตามนโยบายของหน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ๑ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ๒ และ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ๙ โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ และโรงเรียนการไปรษณีย์

ผู้เรียน มีจำนวน ๗๑,๖๓๑ คน แบ่งเป็นกลุ่มด้านการทหาร ๖,๔๑๔ คน ด้านตำรวจ ๒,๓๑๔ คน ด้านการ แพทย์ ๕,๗๖๙ คน ด้านการพยาบาลและสาธารณสุข ๒๑,๗๐๐ คน ด้านวิชาชีพเฉพาะ ๓๕,๔๓๔ คน ได้แก่ ด้านดนตรี ๓๐๑ คน ด้านวิชาชีพช่าง ๒,๔๔๐ คน ด้านวิชาชีพการปฏิบัติงานบนเรือ ๑,๓๘๙ คน ด้านวิชาชีพการจัดการและธุรกิจ การบิน ๑,๙๓๒ คน ด้านกฎหมาย ๒๙,๑๒๕ คน และ อื่น ๆ ๒๔๗ คน

ผู้เข้าใหม่ มีจำนวน ๒๒,๙๘๓ คน แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๑,๔๘๑ คน ระดับอุดมศึกษา ๘,๗๔๙ คน จำแนกแบ่งเป็น ระดับอนุปริญา/เทียบเท่า ๒,๕๖๘ คน ระดับปริญญาตรี ๖,๐๗๙ คน และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ๑๐๒ คน ส่วนระดับอื่น ๆ (ประกาศนียบัตรที่เทียบวุฒิการศึกษาไม่ได้) ๑๒,๗๕๓ คน

ผู้สำเร็จการศึกษา ในปี ๒๕๕๒ มีจำนวน ๑๗,๒๕๓ คน แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๑,๕๖๒ คน ระดับ อุดมศึกษา ๗,๙๔๐ คน จำแนกเป็นระดับอนุปริญา/เทียบเท่า ๒,๒๔๐ คน ระดับปริญญาตรี ๕,๓๘๕ คน และระดับสูง กว่าปริญญาตรี ๓๑๕ คน ส่วนระดับอื่น ๆ (ประกาศนียบัตรที่เทียบวุฒิการศึกษาไม่ได้) ๗,๗๕๑ คน

ครู อาจารย์ ผู้สอน มีจำนวน ๖,๔๔๙ คน โดยมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด คือ ๒,๖๔๘ คน รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ๑,๗๐๙ คน ระดับอนุปริญา/เทียบเท่า ๘๒๑ คน ระดับปริญญาเอก ๖๐๔ คน ระดับต่ำกว่า อนุปริญา ๔๘๓ คน ระดับอื่น(ไม่ระบุวุฒิการศึกษา) ๑๗๙ คน และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ๕ คน ตามลำดับ

นางเพทาย บุญมี

นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

การวิจัยและพัฒนารูปแบบ การนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาวิจัยรูปแบบ วิธีการ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และ ๒) เพื่อนำร่องกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติกับการผลิตกำลังคนเพื่อกลุ่มอุตสาหกรรม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดย

๑) ศึกษาบริบทของประเทศไทยในการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๒) ศึกษาเชิงลึกจากประสบการณ์ของประเทศออสเตรเลีย และประเทศอื่นด้วยการสังเคราะห์ผลการประชุมนานาชาติ เรื่องนโยบายและกลยุทธ์การนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ณ ประเทศไทย (วันที่ ๒๗-๒๘ เมษายน ๒๕๕๔)

๓) จัดทำร่างรูปแบบนำไปทดลองใช้กับสถานศึกษาที่ผลิตกำลังคนเพื่อกลุ่มธุรกิจค้าปลีก และกลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับ โดยใช้สถานศึกษา ๒ แห่งคือ โรงเรียนปัญญาภิวัฒน์เทคโนโลยีธุรกิจ และกาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง เป็นตัวอย่างทดลองใช้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ปรับหลักสูตร จัดทำแผนการเรียนและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเปรียบเทียบกับผู้เรียนตามหลักสูตรและแผนการเรียนเดิมที่มีได้ปรับตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติจากการศึกษาวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

๑. บริบทของประเทศไทย ด้านกฎหมาย นโยบาย และแผนเอื้อต่อการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๓ ซึ่งกำหนด

ให้สภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบายและแผน และมาตรฐานการศึกษา เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผน โดยมีองค์กรหลักคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษา ในแต่ละระดับที่รับผิดชอบขณะที่แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๙) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ทุกระดับและประเภทการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๖๑) กำหนดวิสัยทัศน์ให้ "คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ" โดยที่ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนในช่วงปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๖๑) ได้กำหนดเป้าหมายให้มีกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และมีการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิ

แห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่กำหนดแนวทางการพัฒนารอบคุณวุฒิแห่งชาติโดยสร้างระบบความเชื่อมโยงระหว่างคุณวุฒิทางการศึกษาตามระดับการเรียนรู้ กับคุณวุฒิวิชาชีพตามระดับความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคน นอกจากนี้ ระบบการศึกษาทุกระดับ ให้ความสำคัญเรื่อง การกำหนดคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนในลักษณะผลลัพธ์การเรียนรู้ ทั้งความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติที่ชัดเจน อันจะเอื้ออำนวยต่อการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติมาใช้เป็นแกนกลาง ปรับผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ชัดเจน สะดวกต่อการจัดแผนการเรียนและประเมินผล มีการจัดทำกรอบคุณวุฒิการศึกษาแต่ละระดับไว้แล้วอย่างชัดเจน และได้ให้ความสำคัญเรื่องสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ในรูปกรอบสมรรถนะวิชาชีพ มีการเตรียมการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อประสานความต้องการและจัดระบบสมรรถนะกำลังคน โดยประสานกับผู้ประกอบการ เพื่อการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการอยู่แล้วในรูปของระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และมาตรฐานฝีมือแรงงาน ซึ่งจะเอื้อในการเชื่อมโยงคุณวุฒิการศึกษา คุณวุฒิวิชาชีพ และมาตรฐานฝีมือ

แรงงาน การใช้ประโยชน์จากการดำเนินงานของหน่วยงานที่มีอยู่แล้วจะทำให้การขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

๒. จากการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ในการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติของประเทศ ออสเตรเลียและข้อมูลจากการประชุมร่วมกับนิวซีแลนด์ แอฟริกาใต้ สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญการเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ พบประเด็นที่สอดคล้องกันในการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ เมืองค์กรหรือคณะกรรมการคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Council) ที่มีองค์ประกอบของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานระดับชาติเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่ากรอบคุณวุฒิแห่งชาติสอดคล้องกับความต้องการทุกฝ่ายและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒.๒ ภาคการผลิตและบริการมีบทบาทในฐานะผู้นำในการกำหนดทิศทางความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพโดยเฉพาะสมรรถนะกำลังคนตามระดับคุณวุฒิที่ต้องการ

๒.๓ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาจากโครงสร้างและระบบการศึกษาที่เป็นอยู่

๒.๔ คุณค่าของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติมิใช่เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมในสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงการเรียนรู้จากการทำงาน การเทียบประสบการณ์หรือการรับรองความรู้เดิมด้วยซึ่งต้องมีกลไกการดำเนินงานเรื่องนี้อย่างจริงจัง

๒.๕ มีการกำหนดช่วงเวลาการพัฒนาและ

ดำเนินการเป็นระยะ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้าใจ การสื่อสารอย่างทั่วถึงและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

๒.๖ มีระบบการประกันคุณภาพคุณวุฒิด้วยการประเมินคุณภาพสถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน และผลการเรียนรู้หรือประสบการณ์

๒.๗ มีการผลักดันจากภาครัฐอย่างจริงจัง โดยผู้นำและบุคลากรที่มีศักยภาพ มีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

๒.๘ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้กับมาตรฐานสมรรถนะ หรือมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดโดยผู้ใช้งาน

๒.๙ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ อาจครอบคลุมการศึกษา การฝึกอบรม และการเรียนรู้ทุกระดับและประเภท หรือเลือกครอบคลุมเฉพาะส่วน (ที่มีความพร้อม)

๒.๑๐ มีการสร้างระบบความเชื่อมโยงคุณวุฒิกับต่างประเทศ ผ่านกรอบคุณวุฒิระดับภูมิภาค ซึ่งใช้เป็นแกนกลางเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิของประเทศสมาชิก เช่น อาเซียน (๑๐ ประเทศ) อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อให้ทันการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘

๒.๑๑ มีการติดตามประเมินผลและวิจัย เพื่อการใช้ประโยชน์ ผลักดันนโยบาย ปรับปรุง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

๓. การพัฒนารูปแบบการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๓.๑ การพัฒนารูปแบบการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติต้องให้ความสำคัญองค์กรกลางหรือคณะกรรมการคุณวุฒิแห่งชาติในการสร้างระบบงานระดับชาติ บนพื้นฐานขององค์กรและกลไกการศึกษาที่มีอยู่แล้วอย่างเข้มแข็งของทุกระดับและประเภทการศึกษา และที่สำคัญต้องสร้างความเชื่อมั่นว่าภาคการผลิตและบริการ

มีบทบาทสำคัญร่วมรับผิดชอบขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติในฐานะผู้นำที่กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณวุฒิและสมรรถนะกำลังคนที่ต้องการ

๓.๒ จากการใช้หลักคิดของธนาคารโลก (Tan, Jee-Pang : 2011) ในการวิเคราะห์ระบบการศึกษา ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับแนวคิดการพัฒนารูปแบบการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามบริบทของประเทศไทยและประสบการณ์ของต่างประเทศนั้น รูปแบบการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติควรคำนึงถึง ๓ มิติ คือ กรอบกลยุทธ์ การควบคุมระบบ และการดำเนินงาน ดังนี้

มิติที่ ๑ : กรอบกลยุทธ์ พิจารณาด้าน ๑) ทิศทาง ๒) การวางแผน และ ๓) การร่วมมือประสานงาน

มิติที่ ๒ : การควบคุมระบบ พิจารณาด้าน ๑) การบริหารจัดการ ๒) คุณภาพมาตรฐาน และ ๓) บุคลากรและทรัพยากร

มิติที่ ๓ : การดำเนินงาน พิจารณาด้าน ๑) หลักสูตร ๒) การจัดการเรียนการสอน และการฝึกงาน และ ๓) การเทียบประสบการณ์

๓.๓ จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามบริบทของประเทศไทยและประสบการณ์ของต่างประเทศนั้น สามารถกำหนดได้ ๒ รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ ๑ : จากระดับนโยบายสู่ระดับปฏิบัติ (Top-down Approach) เริ่มจากกรอบกลยุทธ์ที่มีการควบคุมระบบและดำเนินการตามระบบระเบียบที่กำหนด

รูปแบบที่ ๒ : จากระดับปฏิบัติสู่ระดับนโยบาย (Bottom-up Approach) ดำเนินการในสถานศึกษาที่มีความพร้อม มีการควบคุมระบบและเสนอกรอบกลยุทธ์หรือแนวนโยบายที่จำเป็น

๓.๔ กรณีศึกษา : การนำร่องกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ในการนำร่องกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติได้เลือกรูปแบบที่ ๒ คือจากระดับปฏิบัติสู่ระดับนโยบายเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและคล่องตัว โดยเลือกสถาบันการศึกษา ๒ แห่งที่ดำเนินงานใกล้ชิดกับภาคการผลิตและบริการอยู่แล้ว คือ

๑) โรงเรียนปัญญาวิวัฒน์เทคโนโลยี : สาขา
งานธุรกิจค้าปลีก

๒) กาญจนานิเทศวิทยาลัยช่างทองหลวง : สาขาเครื่องประดับอัญมณีโดยดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การพัฒนากรอบสมรรถนะจากสภาพงานจริง การวิเคราะห์หลักสูตรการจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพสาขางานที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การจัดทำแผนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ผลการทดลองนำร่องใช้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติในระดับสถานศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าผู้เรียนปกติที่มีได้ใช้แผนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และพบประเด็นสำคัญดังนี้คือ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจ และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนเพราะการพัฒนาการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ต้องใช้เวลา มีขั้นตอนครูต้องมีโอกาสเรียนรู้สภาพงานจริงในสถานประกอบการ พัฒนาความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผลและวิจัยเพื่อเสนอแนวนโยบายสนับสนุนการดำเนินงาน

ข้อจำกัดของการทดลองคือเวลา ทำให้ไม่สามารถครอบคลุมเรื่องการเทียบประสบการณ์หรือผลการเรียนรู้เดิม และจำกัดการศึกษาเฉพาะระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แต่ในด้านการควบคุมระบบ มาตรฐาน และคุณภาพสามารถดำเนินได้ตามเป้าหมาย

๓.๕ ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ๗ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ให้มีคณะกรรมการคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Council) โดยเร็ว เน้นการทำงานเพื่อเชื่อมประสานองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และสร้างความเชื่อมั่นว่าทุกภาคส่วนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : สร้างความเข้มแข็งให้ภาคการผลิตและบริการเป็นผู้นำในการกำหนดความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพ และร่วมรับผิดชอบการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : กำหนดกรอบกลยุทธ์ในการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะทิศทางการวางแผนและการประสานความร่วมมือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : จัดให้มีการควบคุมระบบการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบมาตรฐานและคุณภาพ และสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถบุคลากรและการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : ดำเนินงานตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติด้วยการปรับปรุงหลักสูตรเดิมหรือพัฒนาหลักสูตรใหม่จัดการเรียนการสอนและการฝึกภาคปฏิบัติ และการเทียบประสบการณ์หรือการรับรองความรู้เดิมที่ เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้หรือสมรรถนะที่ยึดโยงกับองค์ประกอบตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : เร่งขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิสู่การปฏิบัติด้วย ๒ รูปแบบคือระดับนโยบายสู่การปฏิบัติ และระดับปฏิบัติสู่ระดับนโยบาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ : รณรงค์ประชาสัมพันธ์ประโยชน์และความจำเป็นในการร่วมขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของทุกภาคส่วน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ.) : กรุงเทพฯ ฯ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๔). ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลัง คนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๖๑. พรึกหวานกราฟฟิค : กรุงเทพฯ.

_____. (๒๕๕๔). ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๖๑). พรึกหวานกราฟฟิค : กรุงเทพฯ.

สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๔). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙). สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิง : กรุงเทพฯ.

Tan, Jee-Peng. (๒๐๑๑). System Assessment and Bench marking for Education Results (SABER) - Workforce Development (WfD). Paper presented at East Asia Conference on Skills and Productivity. Jakarta, Indonesia, March ๒๔-๒๕, ๒๐๑๑.

นางสาวดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

ปีการศึกษาเฉลี่ย ของคนไทย เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ๑๐ ในปี ๒๕๕๔

ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็นตัวชี้วัดหนึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ที่สิ้นสุดใน พ.ศ.๒๕๕๔ ได้กำหนดเป้าหมายเพิ่มปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย (กลุ่มอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) เป็น ๑๐ ปี และเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง คือ ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๗ ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย (กลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) เพิ่มขึ้นเป็น ๑๒ ปี ในปี ๒๕๖๑ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ในมาตรา ๔๙ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ในมาตรา ๑๐ ซึ่งได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี ที่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและคุณภาพของรัฐบาลที่ได้ลงทุนทางด้านการศึกษาของประเทศ และคุณภาพของคนไทยในวัยแรงงานของประเทศไทยที่ได้รับการพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ศึกษาข้อมูลการสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ ๓ ซึ่งเป็นการสำรวจในช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน ปี ๒๕๕๔ ที่ได้จากสำนักงานสถิติแห่งชาติเพื่อศึกษาปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยในปี ๒๕๕๔ สำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการวางแผนการกำหนดนโยบาย การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา

ในทศวรรษที่สอง และการพัฒนาการศึกษาของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินการพบว่าปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยในปี ๒๕๕๔ กลุ่มอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป เท่ากับ ๘.๒ ปี หรือมีการศึกษาเฉลี่ยสูงกว่าระดับชั้นประถมศึกษาโดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๐.๑ ปี (คำนวณแนวโน้มจากข้อมูลปี ๒๕๔๙-๒๕๕๓) ซึ่งไม่เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ที่ห่างจากเป้าหมายอยู่ ๑.๘ ปี ในขณะที่ตัวชี้วัดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้กำหนดปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒ ปีเป็นเป้าหมายที่เกินกว่าจะดำเนินการไปถึง สำหรับกลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี ที่เป็นกลุ่มวัยแรงงาน มีปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ ๙.๑ ปีหรือมีการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

และการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี แต่ยังไม่ถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๐.๑ ปี หากพิจารณาคนไทยกลุ่มอายุ ๑๕- ๓๙ ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการสามารถพัฒนาส่งเสริมเพื่อยกระดับการพัฒนาให้มีความรู้ที่สามารถต่อยอดวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อสร้างโอกาสให้เพิ่มพูนความรู้และเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงาน มีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ ๑๐.๗ ปี หรือสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๐.๑ ส่วนคนไทยกลุ่มอายุ ๔๐- ๕๙ ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายที่รัฐควรดำเนินการพัฒนาให้ความรู้ที่ไม่เน้นการเพิ่มวุฒิการศึกษาแต่เป็นการให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ เช่น การให้ความรู้ในการอบรมทักษะอาชีพ พบว่ามีปีการศึกษาเฉลี่ย เท่ากับ ๗.๖ ปี หรืออยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๐.๑ ปี เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจำแนกตามประเภทอาชีพของคนไทยวัยแรงงานพบว่า อาชีพด้านการศึกษามีปีการศึกษาเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเท่ากับ ๑๖.๗ ปี หรือมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและมีแนวโน้มสูงชัน รองลงมาเป็นอาชีพทางการเงินและการประกันภัย มีปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ ๑๕.๘ ปี อาชีพการสื่อสารมีปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ ๑๕.๓ ปี และน้อยที่สุดเป็นอาชีพถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล กิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือนที่มีปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ ๕.๕ ปี

ในภาพรวมคนไทยวัยแรงงานจะมีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี ๒๕๔๙ คนไทยวัยแรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖ ลดลงเหลือร้อยละ ๔๑.๐ ในปี ๒๕๕๔ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี ๒๕๔๙ มีร้อยละ ๑๖.๔ ลดลงเหลือร้อยละ ๑๕.๒

ในปี ๒๕๕๔ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปี ๒๕๔๙ มีร้อยละ ๑๕.๖ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๙.๒ ในปี ๒๕๕๔ และคนไทยวัยแรงงานที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในปี ๒๕๔๙ มีร้อยละ ๑๘.๗ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๑.๑ ในปี ๒๕๕๔

จากผลการศึกษาปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยในปี ๒๕๕๔ ซึ่งไม่บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ แต่ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยวัยแรงงานบรรลุเป้าหมายการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี แต่ยังไม่ถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี ดังนั้นรัฐบาลต้องมีการส่งเสริม และผลักดันเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ทางด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา สนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมคนไทยกลุ่มอายุ ๑๕ - ๓๙ ปีให้มีความรู้ต่อยอดวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกให้กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในระบบโรงเรียนปกติซึ่งในการส่งเสริมและผลักดันในทุกนโยบายของรัฐบาลจะส่งผลให้ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยสูงยิ่งขึ้น

นายภาณุพงศ์ พนมวัน

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

การบริหารจัดการ เครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Schools' Educational Partnership Management)

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อมุ่งวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ของแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้การวิจัยแบบผสม แบบสำรวจ ๒ ขั้นตอน โดยเน้นไปที่การวิจัยเชิงคุณภาพแล้วจึงใช้ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณมาประกอบ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ การบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากนั้นจึงได้สำรวจความเห็นของกลุ่มบุคคลที่เป็นภาคีเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อยืนยันสิ่งที่ค้นพบระยะแรกในระดับที่กว้างออกไป ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพมี ๒ กลุ่ม กลุ่มแรก ประกอบด้วยผู้บริหารและครูแกนนำตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนจากองค์กรภาคีเครือข่าย ส่วนกลุ่มที่สอง ประกอบด้วยกลุ่มครูและกลุ่มผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มในสถานศึกษา ๘ แห่ง โดยจำแนกเป็น ๒ เรื่อง เรื่องแรกแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นองค์กรภาคี และเรื่องที่สอง แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นครอบครัว สำหรับผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณมาจากทุกกลุ่มโดยได้มาจากคำแนะนำของ

สถานศึกษาแต่ละแห่ง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี ๓ ชนิด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กลุ่ม แบบสอบถามประมาณค่าและแบบประมาณค่าปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติพรรณนา วิเคราะห์ความแปรปรวนด้วย ANOVA ทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD และวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้วยวิธีวิทียากการ Q

ในวัตถุประสงค์ประการแรกจำแนกข้อค้นพบออกเป็น ๒ ตอนหลัก ข้อค้นพบ ตอนแรก เป็นการศึกษาการบริหารจัดการเครือข่ายกับองค์กรภาคีในชุมชนจำแนกเป็น

๑) ความหมายของเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษา หมายถึง การร่วมมือที่เกิดขึ้นในระดับกว้าง การทำงานที่ต้องเชื่อมโยงประสานกันและวิธีการนำเอาภาคีเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา

๒) ความสำคัญของเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษา ได้แก่ เพิ่มความเข้มแข็งของสถานศึกษา ช่วยยกระดับการทำงานของสถานศึกษาทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการทำงานทั่วไป เพิ่มแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพิ่มการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรขององค์กรภาคีเครือข่าย เพิ่มโอกาสในการมีโครงการที่ตอบสนองการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและทำให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้าใจ

เรื่องการศึกษามากขึ้น

๓) เป้าหมายของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การกำหนดคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา การเลี้ยงดูเด็ก ร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ พัฒนาระบบการคุณภาพและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๔) ประเภทของการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย ได้แก่ รอคูท่าที่แลกเปลี่ยนข้อมูลและความเห็นให้คำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรร่วมปฏิบัติการและร่วมมือร่วมใจ และ

๕) วิธีปฏิบัติในการบริหารจัดการให้องค์กรภาคีเข้ามาเป็นเครือข่ายการศึกษา ได้แก่ ๕.๑) เตรียมการประกอบด้วย ค้นหาเครือข่ายที่เหมาะสมและทำให้องค์กรภาคีรับรู้เหตุผลในการเข้ามาทำงานร่วมกับสถานศึกษา ๕.๒) ปฏิบัติการทำงานแบบเครือข่าย ประกอบด้วย ให้ความมั่นใจแก่บุคคลจากองค์กรภาคีที่เชิญมาร่วมงาน นำแผน/โครงการลงสู่การปฏิบัติ ๕.๓) ตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของงาน และ ๕.๔) ปรับปรุง/พัฒนา ประกอบด้วย ค้นหาอุปสรรคในการทำงาน หาวิธีแก้ไขอุปสรรค และทำให้เครือข่ายยั่งยืน

ในส่วนของคุณภาพเชิงปริมาณนั้นพบว่า เมื่อจำแนกตามบทบาทของการเข้าร่วม บทบาทที่เห็นตรงกันว่าแสดงในระดับสูงคือ เข้าร่วมแบบแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความเห็นแต่ไม่มีกิจกรรมอื่นร่วมกัน และเข้าร่วมแบบให้คำปรึกษาเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเฉพาะเรื่อง บทบาทที่เห็นร่วมกันว่าแสดงในระดับต่ำคือ ร่วมงานตั้งแต่เริ่มต้นไปจนบรรลุเป้าหมายโดยมีภาระงานร่วม แบ่งสรรทรัพยากร มีการตัดสินใจร่วมกัน รับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวร่วมกัน สำหรับระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษายังสามารถบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาได้ในระดับต่ำ และกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๓ กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันในกระบวนการบริหารจัดการ

เครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อค้นพบตอนที่ ๒ ของวัตถุประสงค์ข้อแรก ได้แก่

๑) เป้าหมายของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายครอบคลุม ประกอบด้วย ๑.๑) การเลี้ยงดูเด็ก โดยดูในด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ อาหาร และการมาสถานศึกษา ๑.๒) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยดูในด้านจัดทออุปกรณ์การเรียนรู้และดูแลการใช้เวลาหลังเรียน ๑.๓) สนใจสาระการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ ๑.๔) สนับสนุนกระบวนการคุณภาพ โดยสนับสนุนการทำงานของครู ๑.๕) สนใจคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความประพฤติ และ ๑.๖) การสนับสนุนทั่วไป โดยดูตามความต้องการของสถานศึกษาและความพร้อมของผู้ปกครอง

๒) สำหรับวิธีการเข้าร่วมของผู้ปกครองประกอบด้วย ๒.๑) การเลี้ยงดูได้แก่ ดูแลสุขภาพ เตือนให้ทำตามที่ได้รับมอบหมายและสอนให้เรียนรู้พฤติกรรมการทำงานพื้นฐานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในสถานศึกษา ๒.๒) การสื่อสาร รับสารจากสถานศึกษา ตอบกลับพูดคุยกับครู พูดคุยกันเองและพูดคุยกับลูกถึงสารที่ได้รับจากสถานศึกษา ๒.๓) การอาสา ร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดและช่วยงานตามความถนัด ๒.๔) การเรียนรู้ที่บ้าน เตือนให้ทำงานตามที่ได้มอบหมาย และสอนการบ้านหรือบทเรียน ๒.๕) การตัดสินใจ เข้าประชุมแต่ไม่ได้ระบุว่าได้ร่วมตัดสินใจหรือไม่ และ ๒.๖) การร่วมมือร่วมใจ ช่วยให้ข้อมูลเมื่อพบกรณีของเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ

๓) การเปิดช่องทางของสถานศึกษาให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาประกอบด้วย ๓.๑) การเลี้ยงดู ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานศึกษาและเด็ก เพื่อแนะนำผู้ปกครอง ๓.๒) การสื่อสารประชุมเพื่อแจ้งความเคลื่อนไหวและโครงการใหม่ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ ๓.๓) การอาสาใช้กิจกรรมตามวาระ เช่น

ประเพณี ศาสนาและกิจกรรมสำคัญของสถานศึกษา เป็นการนำให้ผู้ปกครองเข้าร่วม ๓.๔) การเรียนรู้ที่บ้าน โดยครูพูดคุย ตอบคำถาม เยี่ยมบ้านและให้คำแนะนำ ๓.๕) การตัดสินใจ เชิญประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความเห็น และ ๓.๖) การร่วมมือร่วมใจไม่ปรากฏช่องทางชัดเจน แต่ผู้ปกครองจับกลุ่มกันเองเพื่อสอดส่องพฤติกรรมผู้เรียน

๔) ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาที่เป็นภาคีเครือข่ายครอบครัว ประกอบด้วย ๔.๑) การเลี้ยงดู แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่สนใจร่วมกันทั้งกับสถานศึกษา กับกลุ่มผู้ปกครองและกับครู ๔.๒) การสื่อสาร เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ปกครองทั้งความเคลื่อนไหวของสถานศึกษา ทักษะการเป็นพ่อแม่ และรื้อฟื้นทักษะเบื้องต้นการอ่าน เขียนและคิดคำนวณของผู้ปกครอง ๔.๓) การอาสา สรรหาวิธีการที่ยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ปกครองได้พูดคุย พบปะและเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ๔.๔) การเรียนรู้ที่บ้าน สอนเทคนิคการดูแลลูก ทั้งเรื่อง การเรียนและพัฒนาการตามวัย ๔.๕) การตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมคิดร่วมคุยเพื่อการตัดสินใจในกลุ่มขนาดเล็กและไม่เป็นทางการ และ ๔.๖) การร่วมมือร่วมใจ ใช้การสื่อสารเชิงรุกโดยเข้าไปหาผู้ปกครองที่ขาดโอกาสรับฟังเสียงและความต้องการของผู้ปกครอง กระตุ้นให้ชุมชนมองคุณภาพผู้เรียนในมุมมองที่ต่างออกไปจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสนับสนุนให้เด็กพัฒนาไปตามความถนัด

สำหรับในส่วนของคุณภาพเชิงปริมาณ พบว่า ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับครอบครัวใน ๖ ด้าน โดยร่วม

อยู่ในระดับปานกลาง สถานศึกษาได้เปิดช่องทางเพื่อครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมและได้ตอบสนองต่อความต้องการที่เป็นข้อเสนอแนะในการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายการศึกษา ทั้ง ๖ ด้าน นั้น ยังอยู่ในระดับต่ำ สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเห็นระหว่างกลุ่มครูและผู้ปกครอง พบว่าในพฤติกรรมการร่วมของครอบครัว กลุ่มครูกับผู้ปกครองมีความเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเปิดช่องทางของสถานศึกษาเพื่อครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม และการตอบสนองต่อความต้องการที่เป็นข้อเสนอแนะในการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายการศึกษากลุ่มครูกับผู้ปกครองมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มครูรับรู้ว่าสถานศึกษาทำได้ในระดับสูง

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษาด้วยวิธีวิทยาการ Q พบว่าสามารถจำแนกปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จออกได้ ๓ ชุดปัจจัย ได้แก่ ชุดที่ ๑ ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กร และพฤติกรรมมุ่งมั่นของสมาชิก ชุดที่ ๒ การมีทักษะมนุษย์สัมพันธ์และความรับผิดชอบและชุดที่ ๓ การเปิดโอกาสให้ตัดสินใจร่วมกันและการมีพฤติกรรมแบบมุ่งสัมพันธ์ สำหรับข้อความที่ทุกกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ใช่ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษา คือ การตัดสินใจสำคัญทุกครั้งที่จะปรับเปลี่ยนโครงการต้องอิงกับข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง

ตาราง ก ข้อเสนอเชิงนโยบายและกลยุทธ์สำหรับการเป็นเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษากับองค์กรภาคีเครือข่ายการศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์
๑) พัฒนาแผนสำหรับการสร้างเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษา	๑.๑) กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา
	๑.๒) จัดทำแผนปฏิบัติการเครือข่าย
	๑.๓) วางระบบการทำงานแบบเครือข่ายหุ้นส่วน
	๑.๔) ตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของการทำงานแบบเครือข่าย
๒) พัฒนาขั้นตอนการเป็นเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาขององค์กรภาคี	๒.๑) ทำกลวิธีเครือข่ายกับองค์กรภาคีที่มีอยู่ให้เป็นระบบ
	๒.๒) เพิ่มพื้นที่การมีส่วนร่วมขององค์กรภาคีอย่างเป็นทางการ
	๒.๓) เน้นบูรณาการแนวคิดภาคีเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาเข้าไปในวิถีของโรงเรียน
	๒.๔) ทำให้มั่นใจได้ว่าการร่วมกันทำงานเป็นการร่วมกันในระยะยาวและยั่งยืน
๓) พัฒนาสมรรถนะของการทำงานแบบเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาให้กับสมาชิกเครือข่าย	๓.๑) พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรและพฤติกรรมมุ่งมั่นของสมาชิก
	๓.๒) พัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบ
	๓.๓) เปิดโอกาสให้ตัดสินใจร่วมกันและการมีพฤติกรรมแบบมุ่งสัมพันธ์

ตาราง ข ข้อเสนอเชิงนโยบายและกลยุทธ์สำหรับการเป็นเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษากับครอบครัว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์
๑) กำหนดบทบาทของสถานศึกษาและผู้ปกครองให้ชัดเจนเมื่อต้องทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย	กำหนดบทบาทให้สถานศึกษาและครอบครัวใน ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑.๑) การเลี้ยงดู ๑.๒) การสื่อสาร ๑.๓) การอาสา ๑.๔) การเรียนรู้ที่บ้าน ๑.๕) การตัดสินใจ ๑.๖) การร่วมมือกับชุมชน
๒) สร้างปัจจัยเอื้อและขจัดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครองในสถานศึกษา	๒.๑) สร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้ปกครองรับรู้ถึงการต้อนรับและการยอมรับ
	๒.๒) สนับสนุนการสื่อสารเชิงบวกระหว่างครูและผู้ปกครอง
	๒.๓) ลดหรือขจัดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
	๒.๔) เปิดให้ผู้ปกครองใช้บริการแหล่งความรู้ สื่อและบริการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้มีความรู้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
	๒.๕) เปิดช่องทางให้ผู้ปกครองสามารถติดตามความเคลื่อนไหวที่สำคัญของสถานศึกษา
	๒.๖) เปิดช่องทางให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนถึงสิ่งที่สนใจและกังวลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน
๓) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในฐานะเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาอย่างเต็มที่และด้วยวิธีการที่หลากหลาย	๓.๑) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในการดำเนินการของสถานศึกษา
	๓.๒) ให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับสถานศึกษา
	๓.๓) กำหนดบทบาทของผู้ปกครองในการช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามข้อตกลงของสถานศึกษา
	๓.๔) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะตนเพื่อการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

นายอรตพล ไชยบุรีรักษ์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักกิจการคณะกรรมการสภาการศึกษา

แผนที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

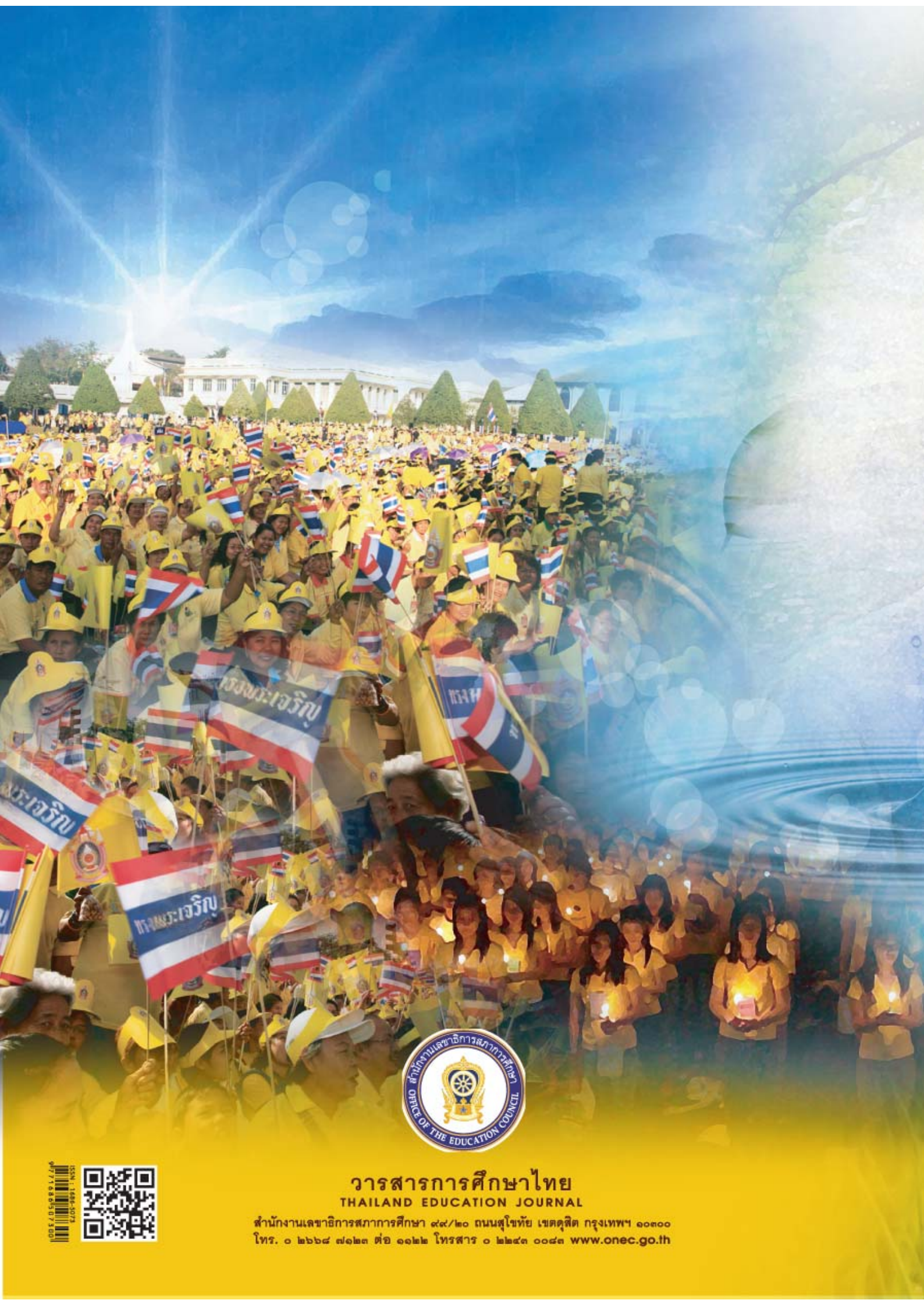

วารสารการศึกษาไทย

THAILAND EDUCATION JOURNAL

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๔๔/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๑๑๒๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๐๐๘๓ www.onec.go.th

วารสารการศึกษาไทย

THAILAND EDUCATION JOURNAL

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๙๑๒๓ ต่อ ๑๑๒๒ โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๐๐๔๓ www.onec.go.th

ISSN 1486-5073
๑๙771๙๘๖๖073001

